

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat d'Educació

Grau en Mestre d'Educació Primària

**La rellevància del factor de la motivació
en els processos d'aprenentatge a
l'educació primària**

Pol Soler Plaza

Treball de Final de Grau
Tutora: Catalina Mir Jaume
Curs 2023-2024

Resum

En aquest Treball de Final de Grau es duu a terme una investigació sobre com influeix el factor de la motivació en els processos d'aprenentatge a l'educació primària, tenint en compte com ho fa en els alumnes i, alhora, en els docents. El motiu de l'elaboració d'aquest treball és que hem comprovat que no es potencia prou la motivació dels nens i nenes en el seu dia a dia en el terreny acadèmic, la qual cosa repercuteix, també, en els seus resultats. Alhora, volem donar importància a la motivació en el cos docent, atès que, sovint, els mestres són vistos com a eines que fan una funció determinada, sense tenir en compte les seves demandes o necessitats. El benestar del professorat és imprescindible per a poder influir de manera positiva en el desenvolupament curricular dels seus alumnes. Aquesta investigació s'ha dut a terme mitjançant una recerca bibliogràfica extensa per diverses publicacions especialitzades i amb eines metodològiques com l'enquesta i l'entrevista. A les conclusions, observem com la motivació en els alumnes té implicacions positives, tant pel que fa a la seva actitud envers les classes, com en els seus resultats acadèmics. En l'àmbit dels mestres, podem veure què és el que els produeix motivació i desmotivació, com es senten tractats tant socialment, com administrativament, i de quina manera es poden automotivar. Finalment, proposem un recull d'estratègies per a potenciar la motivació en l'alumnat i en el cos docent.

Paraules clau: motivació, procés d'aprenentatge, educació primària, estratègies motivacionals, comunitat educativa

Resumen

En este Trabajo de Final de Grado se lleva a cabo una investigación sobre como influye el factor de la motivación en los procesos de aprendizaje en la educación primaria, teniendo en cuenta como lo hace en los alumnos y, a la vez, en los docentes. El motivo de la elaboración de este trabajo es que hemos comprobado que no se potencia lo suficiente la motivación de los niños y niñas en su día a día en el terreno educativo, lo cual repercute, también, en sus resultados. A la vez, queremos dar importancia a la motivación en el cuerpo docente, dado que, a menudo, los maestros son vistos como herramientas que realizan una función determinada, sin tener en cuenta sus demandas o necesidades. El bienestar del profesorado es imprescindible para poder influir de manera positiva en el desarrollo curricular de sus alumnos. Esta investigación se ha llevado a cabo haciendo una cerca bibliográfica extensa por diversas publicaciones especializadas i con herramientas metodológicas como la encuesta y la entrevista. En las conclusiones, observamos como la motivación en los alumnos tiene implicaciones positivas, tanto en su actitud en las clases, como en sus resultados

académicos. En el ámbito de los maestros, podemos ver que es lo que les produce motivación y desmotivación, como se sienten tratados tanto socialmente, como administrativamente, y de que modo se pueden automotivar. Finalmente, proponemos una recopilación de estrategias para potenciar la motivación en el alumnado y en el cuerpo docente.

Palabras clave: motivación, proceso de aprendizaje, educación primaria, estrategias motivacionales, comunidad educativa

Abstract

In this Final Degree Project, a research is carried out on how the motivation factor influences the learning processes in primary education, taking into account how it does so in students and, at the same time, in the teachers. The reason for doing this dissertation is that we have verified that the motivation of boys and girls in their daily life in the educational field is not sufficiently enhanced, which also has an impact on their results. At the same time, we want to give importance to motivation in the teaching staff, given that teachers are often seen as tools that perform a certain function, without taking into account their demands or needs. The well-being of teachers is essential to be able to positively influence the curricular development of their students. This research has been carried out by making an extensive bibliographical review of various specialized publications and with methodological tools such as surveys and interviews. In the conclusions, we observe how motivation in students has positive implications, both in their attitude in classes and in their academic results. In the field of teachers, we can see what motivates and demotivates them, how they feel treated both socially and administratively, and how they can motivate themselves. Finally, we propose a compilation of strategies to enhance motivation in students and teachers.

Key words: motivation, learning process, primary education, motivational strategies, educative community

Índex

1. Introducció.....	1
2. Marc teòric.....	3
2.1 El factor de la motivació en l'alumnat.....	3
2.1.1 Motivació i aprenentatge.....	3
2.1.2 Els tipus de motivació i la teoria del procés motivacional.....	6
2.1.3 Fonts de motivació i la motivació en el currículum.....	9
2.2. El factor de la motivació en el professorat.....	9
3. Objectius i metodologies.....	13
4. Anàlisi de resultats.....	16
4.1 Resultats de l'enquesta.....	16
4.2 Resultats de les entrevistes.....	20
4.3 Síntesi d'estratègies.....	23
5. Conclusions.....	25
5.1 Conclusions generals.....	25
5.2 Objectius assolits i limitacions.....	25
5.3 Noves línies de recerca.....	26
5.4 Reflexió personal sobre l'experiència del TFG.....	27
6. Bibliografia.....	29
7. Annexos.....	31
7.1 Annex 1: resultats de l'enquesta.....	31
7.2 Annex 2: entrevistes transcrites.....	37

1. Introducció

L'educació és un dels àmbits més importants de la nostra societat. Tanmateix, durant la seva evolució al llarg dels anys, pensem, se li ha donat poca importància a un factor que considerem especialment rellevant: la motivació. Fem aquesta afirmació perquè, creiem, tenint en compte el factor motivació en els processos d'aprenentatge, els alumnes es veurien amb més ganes d'aprendre i sense que els suposés un gran esforç mental i psicològic. Per a poder incorporar la motivació en els processos diaris dels alumnes, ho podem fer de diverses maneres, entre les quals podem esmentar-ne el fet de tenir en compte els interessos de l'alumnat, la promoció de l'autonomia dels alumnes en determinades tasques o la practicitat dels aprenentatges adquirits.

Alhora, com a evidència per a fomentar aquest pensament, voldríem plasmar una vivència que vam experimentar al llarg de la nostra estada a una escola com a mestre en pràctiques. Durant aquest període, ens vam fer càrrec, entre d'altres funcions, d'elaborar una seqüència didàctica que tractés l'organització del territori català, des de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural. Quan els vam presentar el tema als nens i nenes pels quals havíem preparat les sessions, abans d'iniciar-ne la primera, vam veure un desànim generalitzat, ja que podia resultar un tema feixuc i no gaire atractiu. Tot i això, vam aconseguir que els alumnes gaudissin de les sessions, amb una reacció que no hauríem imaginat mai. Pensem, i alhora se'ns va reconèixer per part dels mateixos alumnes i de la docent que ens supervisava, que el major punt fort de la nostra intervenció va ser presentar les sessions d'una manera engrescadora, pràctica i tenint en compte els interessos de l'alumnat.

El motiu pel qual volem tractar la incidència del factor motivació en els processos d'aprenentatge a l'educació primària és que, pensem, sovint no es té en compte a l'hora de plantejar activitats i objectius adreçats a l'alumnat, la qual cosa produeix que els nens i nenes es vegin amb més dificultats per a assolir un nivell d'èxit acadèmic i personal òptim. Fem aquesta afirmació fonamentant-nos en diversos articles acadèmics i publicacions especialitzades elaborades per autors com Jorge Manzano (2009), David Bueno (2019) o Olivia López *et al.* (2023). És a partir d'aquests autors, entre d'altres, que perfillem el marc teòric en el que s'encabeix aquest treball.

Alhora, el treball s'estructura en dues fases: la primera consisteix en una recerca bibliogràfica sobre el concepte de la motivació i com aquest afecta al rendiment i predisposició de l'alumnat a l'hora de

participar en processos d'aprenentatge, A més a més, abordarem el fet que la motivació és un factor important, també, per al cos docent, tant de cara al seu alumnat, com en la seva tasca educativa, ja que pot afectar a com aquests tracten determinats temes a l'aula i, alhora, afecta a l'alumnat. La segona fase consisteix en un seguit de propostes i estratègies que cal tenir en compte per a poder tractar els coneixements des d'una perspectiva motivadora i, alhora, com els docents poden motivar-se a ells mateixos per a poder dur a terme una millor tasca educativa i sentir-se més autorrealitzats.

L'objectiu principal que ens plantegem amb l'elaboració d'aquest treball és aprofundir en com podem potenciar els factors que propicien el sorgiment de la motivació en els alumnes d'educació primària, fent una recerca bibliogràfica d'articles acadèmics dels autors que hem esmentat en el paràgraf anterior.

2. Marc teòric

2.1 El factor de la motivació en l'alumnat

2.1.1 Motivació i aprenentatge

En els processos d'aprenentatge, en els quals es veuen immersos els alumnes, hi influeixen diversos factors. Aquests factors poden determinar, de manera important, l'èxit de l'alumne en el procés d'aprenentatge. Entre aquests condicionants, hi ha el component de la motivació. Segons Manzano (2009, p. 292), la motivació «es la voluntad para hacer un esfuerzo, por alcanzar las metas de la organización, condicionado por la capacidad del esfuerzo para satisfacer alguna necesidad personal». Alhora, García i Doménech (2002, p. 24) ens presenten una definició diferent del concepte: «la motivación es la palanca que mueve toda conducta, lo que nos permite provocar cambios tanto a nivel escolar como de la vida en general». Addicionalment, sense voler restar importància a les dues definicions anteriors, voldríem afegir una definició pròpia del concepte de motivació. Per a nosaltres, la motivació és aquell sentiment, aquella força motora, que ens impulsa a dur a terme determinades accions que ens permetin assolir els nostres objectius.

Un cop sabem què és la motivació i havent-ne llegit diverses definicions, podem analitzar el perquè de la seva importància en el context escolar. Volem donar especial rellevància a la motivació com a factor indispensable per a assolir un aprenentatge, ja que el fet de sentir-se motivat per a dur a terme una determinada activitat, la qual portarà a un objectiu final, pot fer que l'alumne aprengui i, alhora, tingui ganes d'aprendre. Això ho avala científicament Bueno (2019, p. 130), ja que aclareix que «a nivel cerebral, la motivación se relaciona con un aporte extra de energía al cerebro, en forma de más glucosa y oxígeno (que son las únicas fuentes de energía que usa este órgano), lo que implica que pueda funcionar con más eficiencia y durante más tiempo». Així mateix, una definició de l'impacte de la motivació en els aprenentatges dels alumnes, del mateix Bueno (2019, p. 130), i des d'un punt de vista menys científic és que «cuando estamos motivados —cuando nuestros alumnos están motivados— los aprendizajes son más eficientes y podemos estar trabajando más rato sin notar cansancio».

Partint d'aquesta darrera idea, és probable que, al llarg del procés d'aprenentatge, l'alumne no serà conscient que està aprenent, però, arribat al final, serà conscient que, mentre gaudia de certes activitats, alhora, gaudia aprenent. Aquest fet, al nostre parer, és clau a l'hora de pretendre que els nens i nenes aprenguin, ja que, al llarg de la major part de la història, s'ha intentat que l'alumnat

aprengués essent totalment conscient que això era el que es pretenia i s'esperava d'ells. Ara, però, mitjançant la motivació com a recurs, podem fer que aquest procés d'aprenentatge no sigui tan evident i, al mateix temps, això pot fer que no es prengui com a una imposició per part de l'adult, sinó que, amb la posada en escena de pràctiques educatives motivadores, s'assoleixin els aprenentatges desitjats, mentre els alumnes gaudeixen. Alhora, cal tenir en compte que, com afirma Manzano (2009, p. 298), «si estamos en un mal estado para aprender, seremos incapaces de hacerlo con la misma eficacia con que podíamos hacerlo en el caso contrario». És per això que hem de prendre la motivació com una eina perquè els alumnes tinguin una millor predisposició a aprendre i, per tant, ho puguin fer amb resultats més favorables. Aquesta idea és prou recolzada per la comunitat educativa.

Tanmateix, el fet que emprem la motivació per tal d'engrescar els alumnes i millorar el seu rendiment en els seus processos d'aprenentatge està directament relacionat amb la situació personal que viuen. Això es ratificat en la teoria de Maslow (1943). El psicòleg estatunidenc Abraham Maslow va presentar a la seva obra *A Theory of Human Motivation (Una teoria sobre la motivació humana)*, una jerarquia de diverses necessitats que tenim els éssers humans. La manera de presentar aquesta teoria va ser en forma de piràmide, on a

la base es trobaven aquelles necessitats que considerava més primordials per a l'individu i, a mesura que pujaven les categories de la forma geomètrica, es trobaven les que es podien satisfer a partir de les que es trobaven a sota. A la base de la piràmide hi trobem les necessitats fisiològiques, com ho poden ser l'alimentació o el descans; seguidament, les de seguretat, on hi són necessitats relacionades amb la seguretat de diversos tipus, com la física, la de salut o la

familiar; per sobre, hi ha les d'afiliació, com són l'amistat o l'afecte; per damunt, les de reconeixement, on hi ha aspectes importants com la confiança, el respecte o l'èxit; i, al capdamunt de la piràmide, hi trobem les necessitats d'autorealització, entre les quals trobem la creativitat, la moralitat o l'espontaneïtat. A partir d'aquesta piràmide, el que Maslow ens vols traslladar és que els éssers humans necessitem cobrir primer les nostres necessitats bàsiques per a, posteriorment, poder cobrir la resta. És a dir, que és difícil que una nena que no pugui gaudir d'una bona alimentació perquè a casa hi ha una problemàtica econòmica severa, pugui cultivar la seva creativitat. O que un nen que no gaudeix d'un descans adequat perquè ha de compartir habitació amb la seva mare i el

Imatge 1. Font: *Compartir en familia*

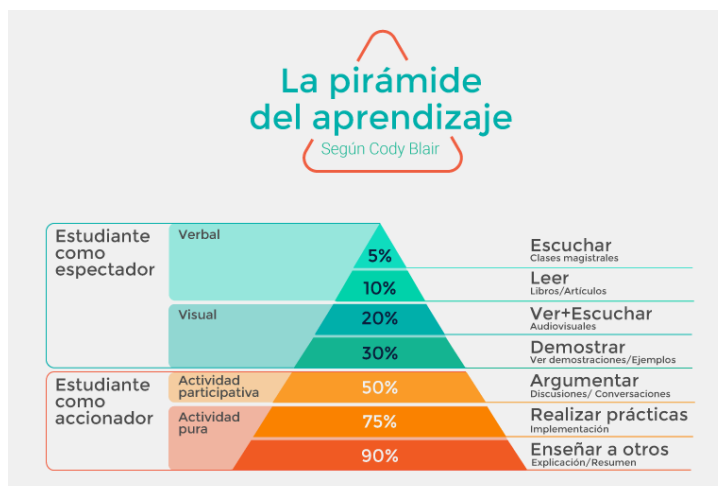
seu germà petit, perquè no poden accedir a un habitatge que els permeti tenir diferents habitacions, és difícil que prioritzi la seva autorealització abans que el descans al llarg del dia a l'escola. Aquests exemples, que tant de bo fossin ciència-ficció, però, malauradament, són fets que ens podem trobar en el nostre dia a dia, ens permeten veure que hi ha una escletxa, indirectament, econòmica entre els infants benestants i els que tenen un nivell socioeconòmic més baix. És, entre d'altres motius, per situacions com aquestes que, com a docents, hem de procurar que els alumnes gaudeixin de l'acció d'aprendre, ja que pot suposar una via d'escapament de les seves crues realitats.

És aquí on la motivació juga un paper clau en els processos d'aprenentatge dels nens i nenes, atès que hem d'intentar fer minvar aquesta escletxa amb els mecanismes que tenim al nostre abast, entre els quals trobem la motivació com a recurs per a potenciar l'aprenentatge de coneixements dels nostres alumnes. A més a més, la manca de motivació pot ser un factor afegit que potencia el fracàs escolar, ja que no trobar elements que puguin fer que els alumnes tinguin ganes d'aprendre els pot fer perdre interès en el que es fa a l'escola i, per tant, no poder assolir els coneixements necessaris. Aquesta idea és argumentada per Manzano (2009, p. 295), ja que afirma que «la falta de motivación es señalada como una de las causas primeras del deterioro y uno de los problemas más graves del aprendizaje, sobre todo en educación formal». En la mateixa línia, Martínez, posant el focus en l'alumnat de cicle superior, qüestiona:

la falta de motivación y la saturación de deberes que sufren los alumnos, concretamente los alumnos de 5º y 6º de primaria, porque creo que llegan a esos cursos muy cansados de repetir una y otra vez, los mismos contenidos y ejercicios y muchas veces les resta tiempo en su socialización, ya que no solo trabajan en la escuela, sino que también están obligados a seguir haciéndolo en sus casa después de salir del colegio, quitándoles tiempo libre para formarse socialmente, mediante juegos o actividades cooperativas muy motivadoras para ellos (Martínez, 2016, p. 167).

Un altre aspecte que impacta directament en la motivació de l'alumnat és la manera en que es duen a terme les classes, atès que el que es faci dins l'aula comportarà un major o menor grau de motivació. Per tant, hem de tenir en compte que la manera com es tractin els continguts els suposarà un major o menor grau d'assoliment dels aprenentatges. Per a valorar la incidència que tenen determinades pràctiques en els alumnes, l'investigador estatunidenc Cody Blair, de l'*Institute for Applied Behavioral Sciences* (Institut de les Ciències del Comportament Aplicades), va elaborar l'anomenada piràmide de l'aprenentatge on podem veure quin grau d'eficàcia tenen certes maneres d'ensenyar. Blair va ubicar les estratègies que són menys efectives cap a la punta de la piràmide, essent la de l'extrem superior la menys efectiva, i les que ho són més cap a la base, esdevenint la primera de la base la que presenta millors resultats entre l'alumnat. Seguint un ordre de dalt a baix,

trobem les classes magistrals, llegir, veure i escoltar mitjançant materials audiovisuals, veure demostracions o exemples, argumentar en conversacions o debats, implementar continguts de manera pràctica i, al capdavant de la piràmide, ensenyar a altres. Alhora, Blair dibuixa una separació entre dues categories dins la piràmide: per una banda, les estratègies on l'alumne té la funció d'espectador, entre les quals es troben les quatre primeres de la part superior (classes magistrals, llegir, veure i escoltar

Imatge 2. Font: Koideas

mitjançant materials audiovisuals, i veure demostracions o exemples); per altra banda, assenyala les tres categories més properes a la base (argumentar en conversacions o debats, implementar continguts de manera pràctica i ensenyar a altres) com a estratègies on l'alumne té la funció d'accionador. És a dir que, tenint en compte el que presenta Blair, les pràctiques que permeten un millor assoliment de coneixements, per part dels alumnes, són les que permeten a l'estudiant participar de manera activa en els seus processos d'aprenentatge, mentre que les estratègies on l'alumne fa, únicament, la funció d'espectador, no tenen un grau d'eficàcia tan elevat. D'aquesta manera, aquesta teoria es pot relacionar amb el fet que treballar d'una perspectiva que posi l'alumne en una situació on pugui desenvolupar les seves habilitats i posar en pràctica els continguts, alhora, el motiva i, per tant, hi ha una major predisposició a aprendre de manera més significativa. D'aquesta manera, el «problema» de la falta de motivació i, alhora, del poc èxit en alguns àmbits, no rau tant en què aprenen els alumnes, sinó en com ho fan i amb quina finalitat.

2.1.2 Els tipus de motivació i la teoria del procés motivacional

Si bé la motivació és un factor clau per a arribar a un millor grau d'assoliment dels coneixements, no podem entendre el concepte com si fos un tot, sinó que té determinades parts diferenciades. Concretament, diversos autors afirmen que hi ha dos tipus de motivació: la intrínseca i l'extrínseca.

Per una banda, la motivació intrínseca es definida per Manzano (2009, p. 293) com aquella que es dona «cuando el individuo realiza una actividad por el simple placer de realizarla, sin que nadie de manera obvia le de algún incentivo externo». Alhora, Polaino (2011, dins Martínez, 2016, p. 170) afirma que la motivació intrínseca es fonamenta en valors «cuyo beneficiario es la propia persona, y

que no posee valor material, ni tiene precio, ni es intercambiable». Partint d'aquestes definicions, podríem dir, llavors, que la motivació intrínseca és aquella que es basa, únicament, en el fet de dur a terme una activitat determinada, sense tenir en compte els aspectes que comportarà la seva realització, i en què no és necessari l'ús de reforços, ni positius ni negatius, perquè l'alumne faci la tasca. En addició, Brunner (1966, dins Carrillo, Padilla, Rosero, Vilagómez, 2009, p. 24) identifica tres tipus de motivació intrínseca: de curiositat, que satisfà el desig per la novetat (ve fomentada pels jocs i les activitats constructives i d'exploració); de competència, que té relació amb el control de l'ambient per part de l'estudiant (de manera que el fet de controlar-lo farà que neixi, o bé, creixi l'interès per la tasca); i de reciprocitat (que fa referència al fet que cal assumir un comportament adient en relació amb el que demandi la situació).

Per altra banda, la motivació extrínseca ens és presentada per Conde (2009 dins Martínez, 2016, p. 170) com la motivació que «surge por incentivos y consecuencias ambientales, por tanto se aprende mediante condicionamiento operante». El mateix Conde afegeix que «los incentivos no causan la conducta, pero sí ayudan a que se repita las respuestas y por tanto afecte a la ejecución». Manzano (2009, p. 293), per la seva part, ens defineix la motivació extrínseca com la que «aparece cuando lo que atrae no es la acción que se realiza en sí, sino lo que se recibe a cambio de la actividad realizada (por ejemplo, una situación social, dinero, comida o cualquier otra forma de recompensa)». Per tant, si la motivació intrínseca consistia en la motivació basada, únicament, en l'activitat en si, la motivació extrínseca és el contrari, és a dir, el que podem obtenir a partir o en paral·lel a la realització de l'activitat.

Martínez (2016, p. 176), però, fa una afirmació amb la que estem parcialment d'acord: «No debemos promover una motivación extrínseca (externa), ya que eso les impedirá en un futuro desarrollar una búsqueda para crecer personalmente, sino va sujeto a un incentivo externo». Per una banda, estem d'acord amb l'autor que pot resultar millor enfocar els processos d'aprenentatge potenciant la motivació intrínseca, és a dir, la que resulta de la mateixa realització de l'activitat, perquè, d'aquesta manera, aconseguirem que l'alumne senti satisfacció per dur a terme la tasca en si mateixa, sense haver de fer ús d'incentius, que poden no tenir res a veure amb l'activitat. Ara bé, pensem que és relativament agosarat afirmar que no ho hem de fer, ja que creiem que, en casos en què no sigui possible modificar l'activitat perquè ens ve donada des d'un nivell superior, com poden ser les proves anuals de les competències bàsiques, podem emprar incentius externs per ajudar els alumnes a passar la tasca de la millor manera possible i potenciar la motivació que necessiten, encara que sigui extrínseca. Per exemple, si a les proves anuals de les competències bàsiques l'alumnat no sent motivació pels continguts que es tracten i la manera en què ho fan, des del centre

es pot proposar que, atès que s'han esforçat per a superar-les, se'ls pot premiar amb el visionat d'una pel·lícula que escullin.

Hem de tenir clara aquesta diferenciació entre els dos tipus de motivació, a l'hora de plantejar una activitat o una situació d'aprenentatge, ja que el fet del com la dissenyem tindrà una repercussió directa en l'alumne. Haurem de pensar de quina manera volem potenciar la motivació de l'alumne: si bé volem que la motivació neixi de la pròpia activitat i de la seva realització, és a dir, de manera intrínseca; o bé, si volem que els elements que motivin a l'estudiant siguin els que envolten o es desenvolupen a partir l'activitat, per tant, de manera extrínseca.

Un concepte que ens pot ajudar a entendre millor el procés que fa el nostre cervell envers la motivació és la teoria del procés motivacional de Palmero (1997). Pel que fa a aquesta teoria, Arrimada (2021) en fa un recull d'informació i ens explica que aquesta consta de cinc fases diferenciades.

La primera consisteix en la fase de l'elecció d'un objectiu a assolir i la presa de decisions, és a dir, que aquesta primera etapa s'inicia amb el sorgiment d'un estímul i es desenvolupa fins que es duu a terme la conducta motivada. A partir d'aquesta explicació, el mateix Arrimada (2021, s.p.) fa una afirmació, amb la qual sentim afinitat: «[L'estímul] es imprescindible debido a que sin la aparición de un estímulo que lo desencadene, el proceso motivacional no sería posible». La segona fase descriu les accions que condueixen a desenvolupar la conducta determinada que parteixi de l'estímul. La tercera fase es basa en el procés de valoració que fem dels objectius per tal de poder decidir quin és l'estímul concret que ens conduirà a dur a terme la conducta que ens proposem. La quarta fase tracta els processos de decisió que prenem i l'elecció de l'objectiu a seguir. Arrimada (2021) posa en valor que «para elegir el objetivo más adecuado a seguir, [l'individu] deberá valorar el deseo o necesidad de alcanzarlo, así como también el valor que tiene dicho objetivo para el sujeto y las expectativas que tiene de poder alcanzarlo». La cinquena, i darrera, fase de la teoria motivacional és l'acció de la conducta, un cop motivada, és a dir, la part final del procés d'una conducta concreta, generada per una motivació, ja sigui intrínseca o extrínseca.

Després d'una classe de coneixement del medi natural, un alumne proposa la idea d'anar d'acampada	
Fase 1	Rep l'explicació a l'aula sobre els boscos
Fase 2	A partir de l'explicació, és conscient que vol saber més sobre els boscos

Fase 3	Valora quina és la millor opció per a poder estudiar els boscos de manera vivencial
Fase 4	Posa en valor si és anar d'acampada és una opció adient i factible
Fase 5	Proposa la idea d'anar d'acampada

Taula 1. Fases teoria del procés motivacional. Font: elaboració pròpia

2.1.3 Fonts de motivació i la motivació en el currículum

Atès que la motivació té un pes innegable en els processos d'aprenentatge, cal saber d'on neix. Carrillo, Padilla, Rosero i Vilagómez (2009, p. 24) destaquen quatre fonts de motivació: la primera som nosaltres mateixos, en el sentit que comportaments que ens autoimposem com el seguiment de rutines o el manteniment d'un pensament positiu ens ajuda a automotivar-nos. La segona són les persones que ens envolten, que fan la funció de suports. La tercera font de motivació ve donada pel fet de comptar amb un mentor emocional. I, per últim, la quarta font de motivació que trobem és l'entorn, ja que els aspectes que el componen (llum, ventilació, objectes, etc.) poden influir en la nostra manera de veure el món.

El Decret 175/2022 de 27 de setembre de 2022, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica dona un ampli grau de cabuda del factor de la motivació. De fet, com a dada a tenir en compte, la paraula motivació, o derivats, hi apareix en més d'una cinquantena d'ocasions, concretament cinquanta-nou vegades, la qual cosa ens mostra que és un element que es vol tenir en compte des del Departament d'Educació. Tanmateix, això no garanteix que els alumnes rebin, automàticament, un grau de motivació que els permeti assolir tots els seus objectius. És per això que creiem que el tarannà dels docents i la posada en pràctica de les seves habilitats a l'aula són un factor clau per a la transmissió de la motivació en el seu alumnat. Cal no oblidar que la motivació es construeix amb certes pràctiques o actituds, és a dir, que no ve donada.

2.2. El factor de la motivació en el professorat

Si bé hem tractat en profunditat el factor motivació en els alumnes i alguns autors que han estudiat la seva incidència en els processos d'aprenentatge, cal tenir en compte que la motivació no és quelcom que afecti només l'alumnat. Aquest component tan important per a un millor assoliment dels coneixements per part dels nens i nenes, és analitzable en un altre agent fonamental dels processos educatius: els docents.

Sovint, donem per fet que els mestres acompleixen una funció que han de dur a terme de manera, gairebé, robòtica, per a poder garantir un bon assoliment dels coneixements per part de l'alumnat. Alhora, es tendeix a vetllar poc pels factors que garanteixen el benestar del cos docent, entre els quals hi ha la motivació. Tot i això, tan socialment com administrativament, es dona un gran pes del que comporta l'èxit o fracàs dels nens i nenes en els seus processos d'aprenentatge al cos de mestres, atribuint-los-hi una gran responsabilitat. Partint d'aquesta idea, Perandones i Castejón (2008, p. 147) afirmen que «como se señala en una parte considerable de la investigación educativa y en los textos legales de muchos países, los profesores son el primer factor de calidad de la enseñanza». Seguidament, afegeixen que és, precisament per l'afirmació realitzada anteriorment, que cal considerar «la importancia de su formación y la necesidad de ayudarles a construir unas formas de pensar, sentir y actuar positivas acerca de la enseñanza».

El fet de no tenir en compte el benestar dels docents pot comportar una davallada del seu estat d'ànim, acompanyada d'una falta de motivació envers la seva tasca. Aquesta situació és coneguda com la Síndrome de *Burnout*. Maslach i Jackson (1981, dins Aris, 2009, p. 833) defineixen el concepte de *burnout* com «an emotional fatigue syndrome that leads to loss of motivation and progresses toward feelings of inadequacy and failure». Quintana-Gutiérrez i Díaz-Alday (2022, p. 10), per la seva part, defineixen el *burnout* com «un síndrome psicológico que se caracteriza por la existencia de agotamiento emocional, despersonalización y reducción en la realización personal». És quan es dona aquesta síndrome, que el docent pot arribar a sentir disgust per la seva feina i fins i tot acabar renunciant a aquesta.

Per evitar que els mestres arribin a aquest punt de desencant amb la professió, cal vetllar perquè aquests gaudeixin de la seva tasca educativa i del procés d'ensenyar als seus alumnes, ja que, com clarifica Martínez (2016, p. 176), «el papel que juega el profesor es más que esencial en el proceso enseñanza-aprendizaje de los alumnos, y [su] papel puede influir mucho en la motivación de éstos, ya que en el trabajo, a los alumnos hay que motivarlos hoy más que nunca, para que pueden aprender en unas condiciones más que favorables para sus intereses». Amb aquesta declaració, l'autor ens fa veure que el mestre és una figura clau en la recerca de l'alumnat per a trobar la motivació en els seus processos d'aprenentatge.

Pel que fa als factors que provoquen la desmotivació en un docent, no són sempre els mateixos i poden dependre de la situació personal de cadascú i del seu tarannà. Alhora, hi ha certs elements que provoquen la desmotivació del cos de mestres de manera repetida i generalitzada. Aquesta idea

la comenten Moreira-Sarmiento, Cordero-Clavijo, Córdova-Tobar i Quevedo-Jumbo, els quals afirmen que

hay que considerar que a nivel social existen una serie de factores que han influido en el comportamiento humano y esto ha hecho que en el sector educativo en todos sus niveles los docentes se sientan afectados emocionalmente por diferentes motivos como la exigencia institucional, la modificación constante de procesos de enseñanza-aprendizaje, atención directa a problemas de los estudiantes en todos los aspectos, respuesta a familiares que en muchos de los casos no es favorable para ellos, etc (Moreira-Sarmiento, Cordero-Clavijo, Córdova-Tobar i Quevedo-Jumbo, 2022, pp. 142-143).

En addició, Rafael Bisquerra (2000 dins Moreira-Sarmiento *et al.*, 2022, pp. 143-144) afirma que hi ha moments on els agents de la comunitat educativa es poden veure enfrontats a reptes que desafien la seva estabilitat emocional i acabar desembocant en estats d'esgotament emocional, estrès, la Síndrome de *burnout*, o depressió. Seguidament, l'autor en destaca els següents:

1. Desinterès i poca motivació per part dels estudiants.
2. Reunions de docents amb criteris diversos.
3. Incompatibilitat personal entre docents i estudiants.
4. Falta de col·laboració de pares, família directa o persones properes en la formació dels estudiants.
5. Conflictes socials que diàriament succeeixen a nivell acadèmic (violència, indisciplina, desigualtat de gènere, alcoholisme, drogoaddicció).

Prenent l'esquema de Bisquerra (2000), si fem referència a situacions que poden alterar notablement l'estabilitat emocional dels actors de l'entorn educatiu i que els predisposen a estats d'esgotament emocional, estrès, síndrome del *burnout* i/o depressió (Bisquerra, 2000 dins Moreira-Sarmiento *et al.*, 2022, p. 143), cal que parlem de la situació viscuda a partir de l'any 2020, amb l'esclat de la pandèmia de la Covid-19. La situació viscuda, sense precedents, va provocar que, com a societat, ens haguéssim d'adaptar fos com fos al nou escenari i els docents van ser un dels grups de treballadors que més diferència va notar en la seva professió. La necessitat d'adaptar tota l'activitat educativa al format telemàtic va representar una revolució tecnològica per a la qual no tothom estava preparat. Com destaquen Xenis i Quigua

la llegada del virus y por ende de la pandemia, empeoró de forma exponencial los índices de estrés en los docentes, personas que tuvieron que adaptarse rápidamente, innovar y cambiar sus didácticas,

implementar nuevos enfoques de aprendizaje y nuevas estrategias de enseñanza, estos son indicadores directos de un aumento [...] bastante significativo del estrés, la depresión, la ansiedad y angustia mental [...] [T]odos estos factores [afectaron] de forma directa la salud emocional del docente (Xenis i Quigua, 2022, s.p.).

Seguidament, els autors expliquen que «la mayoría de los docentes además de ser afectados emocionalmente presentaron síntomas de burnout que derivaron en las siguientes consecuencias: uso de psicofármacos, ausentismo, falta de satisfacción laboral y cambio de escuela» (Xenis i Quigua, 2022, s.p.). D'aquesta manera podem veure, també, com la pandèmia va agreujar la Síndrome del *burnout*, que esdevingué més present en la vida dels docents a causa les dures condicions a què van haver de fer front en aquell període de temps tan complicat. Per altra banda, els autors volen destacar els, a parer nostre pocs, beneficis que es van poder extreure d'aquella dura experiència afirmant:

la virtualización de la escuela genera también oportunidades para el docente de estar más en contacto con la familia, de tener mejor tiempo de calidad con los hijos e hijas, de acceder a oportunidades de mejora en las comunicaciones con sus pares y también por lo general este tipo de circunstancias crean un ambiente de resiliencia más fornido (Xenis i Quigua, 2022, s.p.).

Com a resultat d'aquesta experiència, López, García i Cuesta (2023, p. 171), prenent com a base el seu estudi i tenint en compte textos d'altres autors (Sánchez Mendiola *et al.*, 2020; Vargas Párraga *et al.*, 2021), declaren que «la pandemia ha supuesto un mayor desgaste psíquico para los docentes». Tot seguit, afegixen que «esto podría explicarse como consecuencia de la necesidad que tuvieron de realizar ajustes para ofrecer una educación a distancia, satisfacer el incremento de demandas, asignar mayor tiempo para preparar clases, asegurar conexiones adecuadas y hacer seguimientos a sus estudiantes» (López, García i Cuesta, 2023, p. 171). Els autors conclouen el punt remarcant que, a més a més, s'hi afegixen dificultats com el poc coneixement d'eines tecnològiques, les dificultats en la comunicació o la gestió d'aspectes socioemocionals, arran del confinament.

3. Objectius i metodologies

La rellevància del factor de la motivació en els processos d'aprenentatge a l'educació primària		
Objectius	Preguntes de recerca	Instruments i procediment de recollida de dades
Objectiu específic 1. Investigar la incidència que té el factor de la motivació en els processos d'aprenentatge de l'alumnat a l'educació primària.	<p>1.1 Què subscriuen les publicacions acadèmiques pel que fa a la rellevància que té la motivació en els processos d'aprenentatge, tant en l'alumnat com en el cos docent, en l'àmbit de l'educació primària?</p> <p>1.2 Com ha viscut la població enquestada el seu pas per l'etapa de l'educació primària com a alumnes, en relació amb el factor de la motivació?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Recerca i anàlisi documental ● Enquesta a una mostra aleatòria d'exalumnes
Objectiu específic 2. Valorar a quins resultats porta la potenciació de la motivació a l'aula.	<p>2.1 Quina informació podem extreure de les publicacions acadèmiques pel que fa a l'efecte que té la motivació en els resultats que obtenen els alumnes?</p> <p>2.2 Les persones que han contestat l'enquesta, han obtingut millors resultats acadèmics quan s'han sentit més motivades en el context de l'aula, a l'etapa de l'educació</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Recerca i anàlisi documental ● Enquesta a una mostra aleatòria d'exalumnes

	primària?	
Objectiu específic 3. Investigar la motivació del professorat i reflexionar sobre si l'estat d'ànim del docent influeix en la motivació de l'alumnat.	<p>3.1 Segons les publicacions acadèmiques, l'estat d'ànim del cos docent té una implicació directa en la potenciació de l'alumnat a l'educació primària?</p> <p>3.2 Quins factors poden causar la desmotivació en un/a mestre/a d'educació primària, segons les fonts bibliogràfiques i les entrevistes realitzades?</p> <p>3.3 Tenint en compte les respostes obtingudes de les entrevistes i consultant diverses publicacions acadèmiques, com es pot motivar a un docent per a poder preservar el seu estat d'ànim?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Recerca i anàlisi documental ● Entrevistes semi-estructurades a docents d'educació primària

Taula 2. Objectius específics i metodologies emprades. Font: elaboració pròpia

El context de la població a la qual es presenta l'enquesta és una mostra aleatòria de persones que han estat escolaritzades en l'àmbit de l'educació primària a Catalunya. El motiu d'haver escollit aquesta metodologia mixta és poder arribar al màxim nombre possible de persones per a treure'n conclusions significatives sobre els objectius que ens plantegem en aquest treball. Per a fer-ho, hem elaborat una enquesta amb diverses preguntes sobre la incidència que ha tingut el factor de la motivació en les persones que el contestin, què és allò que els motivava més en el context de les activitats d'aula i si hi havia una relació directa entre la motivació que havien pogut experimentar amb els resultats que obtingueren en aquelles assignatures. A banda d'aquestes qüestions, també es demana als enquestats si creuen que el paper del docent va ser clau en relació amb la motivació que sentien.

Les preguntes que es plantegen a l'enquesta són les següents:

- Quina assignatura t'ha motivat més al llarg del teu pas per l'educació primària, com a alumne?

- Era l'assignatura on obtenies millors resultats?
- Recordes el nom de la persona que dirigia l'assignatura?
- Creus que el/la mestre/a que la conduïa era una part important del fet que et motivés l'assignatura?
- Què era el que et motivava més de l'assignatura?
- Penses que la motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge a l'educació primària?
- Per què has escollit aquesta resposta a la pregunta anterior?

Pel que fa a les entrevistes, que consisteixen en un instrument de metodologia qualitativa, aquestes s'han formulat de manera semi-estructurada i han estat realitzades a tres docents que han exercit o exerceixen actualment com a mestres d'educació primària. Una d'aquests tres professionals és una mestra jubilada; un altre exerceix la professió des de fa vint-i-tres anys, i, en tercer lloc, hi ha una mestra que va començar a treballar com a mestra fa vuit anys. El motiu d'haver plantejat les entrevistes a aquests tres perfils professionals és la intenció de poder veure com incideix la motivació en tres franges diferenciades de persones que s'han dedicat o es dediquen a la docència i poder analitzar quins factors els van motivar a voler-s'hi dedicar, si aquell estímul és el que els segueix motivant i com motivarien els docents.

Les preguntes que es formulen a l'entrevista són les següents:

- Quant temps fa que et dediques/quant temps et vas dedicar a la docència a l'educació primària?
- Què és el que et motivava quan vas començar a dedicar-t'hi?
- I és el que et segueix motivant més actualment, o hi ha algun factor que ha passat per davant?
- Penses que els mestres estan ben tractats, a nivell social?
- I a nivell institucional/administratiu?
- La motivació és un factor clau en el procés d'aprenentatge dels alumnes. Tenies algun truc o estratègia per motivar-los? Quins/Quines? De tot això, què és el que et funcionava millor?
- Fins a quin punt creus que la motivació de l'alumnat depèn del mestre?
- Quin consell donaries, a algú que comença, per motivar els alumnes? I per mantenir-se motivat?

Per últim, cal destacar que hem volgut donar un pes important, dins de les metodologies que hem emprat al llarg d'aquest treball, a la recerca i anàlisi documental, atès que hem pensat en aprofitar la riquesa que ens poden aportar els autors que s'han dedicat a escriure sobre temes importants com, en aquest cas, la motivació. Hem fet una recerca profunda i selectiva, per tal de poder escollir les publicacions acadèmiques que presentaven una major riquesa argumental i amb un rerefons teòric que poguéssim aprofitar per a poder nodrir de la millor manera el nostre treball.

4. Anàlisi de resultats

Com s'ha detallat en l'apartat de metodologies, hem dut a terme diversos processos pel que fa a l'obtenció de resultats per a poder arribar a conclusions sobre la influència del factor de la motivació, tant pel que fa a l'alumnat com al cos docent. Aquests processos han consistit en l'elaboració d'una enquesta, presentada a una mostra aleatòria de persones, i la realització de tres entrevistes a docents de franges d'edat diferenciades. Aquests dos procediments, pensem, han comportat l'obtenció de resultats interessants en relació amb el tema del treball i, alhora, ens han aportat un punt de vista des d'una perspectiva més pràctica, en contraposició amb la teoria exposada al marc teòric. A més a més, aquests resultats ens han permès comparar les vivències i declaracions dels estudiants i els docents amb les afirmacions teòriques que destaquem al llarg del treball.

4.1 Resultats de l'enquesta

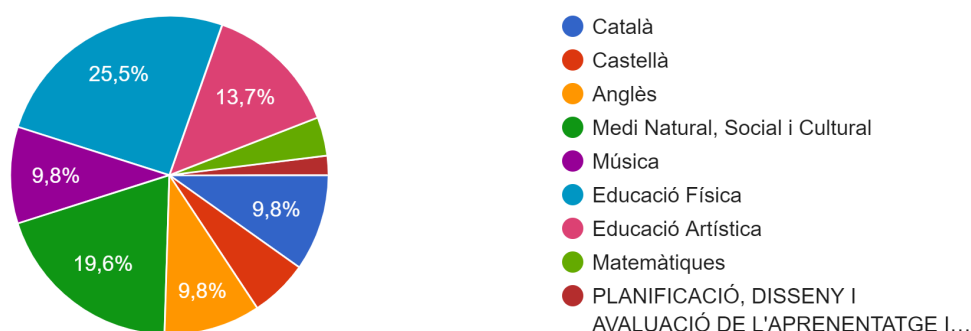
Primerament, analitzarem els resultats que hem obtingut mitjançant l'eina del qüestionari. Aquest ha estat conformat amb la idea de poder recollir les experiències de diverses persones en relació a la motivació al llarg de la seva etapa a l'educació primària i com aquest factor ha pogut influir en la seva vida acadèmica i personal. Com hem esmentat anteriorment, aquest ha estat presentat a una mostra aleatòria de persones. El motiu d'haver-ho fet d'aquesta manera és poder obtenir un recull de vivències i opinions d'individus que vinguin de diversos indrets, s'hagin escolaritzat en un ampli ventall d'escoles d'arreu del territori i que hagin viscut situacions diferents que reflecteixin el seu posicionament envers les preguntes plantejades i, d'aquesta manera, obtenir un recull ric de punts de vista que poden diferir els uns dels altres.

La primera pregunta que plantejem al qüestionari és «quina assignatura t'ha motivat més al llarg del teu pas per l'educació primària, com a alumne?». Aquesta pregunta està feta amb l'objectiu que la població que la respongui pugui transmetre la assignatura en la qual sentia més motivació i, per tant, en podem fer un anàlisi sobre les diverses opcions. L'assignatura amb un major percentatge de vot ha estat educació física, amb un 25,5 %. Seguidament, els resultats són els següents: medi natural, social i cultural, 19,6 %; educació artística, 13,7 %; triple empat a 9,8 % entre música, català i anglès; castellà, 5,9 %; matemàtiques, 3,9 % i, finalment, planificació, disseny i avaluació de l'aprenentatge i l'activitat docent, amb un 2 %. Cal dir que aquesta darrera opció, pensem, ha estat una confusió per part de la persona que l'ha respost, atès que es tracta d'una assignatura del grau universitari de mestre d'educació primària. A banda d'aquest apunt, podem veure com l'educació

física és l'àrea curricular on més alumnes, dels que han contestat el qüestionari, s'han sentit motivats al llarg de la seva etapa a l'educació primària. A més a més, podem observar com un 49 % de les persones enquestades han optat per educació física, educació artística i música com a assignatura que els motivava més. Aquesta dada ens permet veure com la majoria dels estudiants es decanten per aquelles àrees on es treballen les capacitats que tenen relació amb la creativitat, l'activitat física o la potenciació d'habilitats artístiques, en detriment de les que es basen més en l'aprenentatge de continguts teòrics com català, castellà, anglès o matemàtiques. Per altra banda ens crida l'atenció el cas de medi natural, social i cultural que, si bé també és una assignatura on els continguts teòrics hi tenen un pes important, el seu percentatge de motivació es pot veure augmentat en relació amb la resta pel fet que tracta de manera directa el món que ens envolta, tant pel que fa a l'àmbit de la biologia com per la comprensió de la nostra societat i, per tant, aquest fet pot haver provocat un interès elevat en els alumnes.

Quina assignatura t'ha motivat més al llarg del teu pas per l'educació primària, com a alumne?

51 respuestas

Gràfic 1. Font:elaboració pròpia

En la segona pregunta de l'enquesta es planteja la pregunta «era l'assignatura on obtenies millors resultats?». Aquesta qüestió ens és important pel fet que diversos estudis afirmen que quan els alumnes es veuen més motivats en relació amb l'assignatura, els és més fàcil obtenir uns millors resultats que si no ho estiguessin. En aquest cas, un 62,7% de les persones enquestades han contestat que sí que era l'assignatura on obtenia millors resultats, en contraposició amb un 37,3%, que afirmen el contrari. D'aquesta manera, tenint en compte la mostra de la població a la que s'ha enquestat podem afirmar que sí que existeix una relació entre el factor de la motivació i les qualificacions obtingudes pels alumnes. Per tant, podem confirmar que les afirmacions, citades al marc teòric, que fan, per una banda David Bueno (2019), on diu «cuando estamos motivados—cuando nuestros alumnos están motivados— los aprendizajes son más eficientes», i per

altra banda Manzano (2009), on conclou que «si estamos en un mal estado para aprender, seremos incapaces de hacerlo con la misma eficacia con que podíamos hacerlo en el caso contrario», es veuen reflectides en les experiències de les persones enquestades.

La tercera pregunta planteja la qüestió següent: «recordes el nom de la persona que dirigia l'assignatura». El motiu de dibuixar aquesta qüestió és introduir el factor del docent com a figura important en els processos d'aprenentatge dels estudiants. Els resultats han estat que un 88,2% sí recorda el nom del docent, mentre que un 11,8% no. Això ens presenta que la gran majoria de les persones enquestades tenen present la figura del docent que va dirigir l'assignatura que més les va motivar al llarg del seu pas per l'educació primària. D'aquesta manera, podem veure com el docent ha deixat la seva petjada en l'alumnat.

En relació amb la qüestió anterior, seguim aprofundint en la influència del docent en els seus alumnes i quin era el seu paper, pel que fa a la transmissió de motivació envers l'alumnat. La quarta pregunta planteja «creus que el/la mestre/a que la conduïa era una part important del fet que et motivés l'assignatura?». En resposta, un 23,5% ha assenyalat que sí, essent-ne el factor més important en la motivació de cursar l'assignatura en qüestió; un 60,8% ha afirmat que sí era un factor important, però sense ser-ne el més decisiu i, darrerament, un 15,7% ha destacat que no, marcant que era un factor indiferent per a la persona. Cal destacar que ningú s'ha decantat per la quarta opció de resposta, la qual és «no, no motivava gens». A partir d'aquestes dades, podem observar com per a un 84,3% de les persones enquestades el factor del docent era important, en diferents graus, per a que es sentissin motivades a l'hora de cursar l'assignatura.

Seguidament, a la cinquena pregunta, hem plantejat «què era el que et motivava més de l'assignatura?». Les persones enquestades han respost aquesta qüestió de manera escrita, de manera que hem pogut saber de quina manera perceben la motivació i quina relació estableixen amb els continguts curriculars. Algunes d'aquestes respostes han estat «fer projectes vivencials», «la diversitat d'activitats i el fet de sortir de l'aula per fer les sessions», «en el meu cas, l'assignatura que més em motivava era medi i el que més em cridava l'atenció eren les explicacions del mestre i totes les activitats manipulatives que fèiem en relació a la temàtica que treballàvem. A més, de tant en tant fèiem projectes en petit grup per aprendre de manera més independent, dels quals en vaig aprendre molt», «aprendre a parlar en un altre idioma i comunicar-me amb persones d'altres països», «el com (el docent) explicava els conceptes, feia que fos més fàcil entendre-ho», entre moltes altres. Per tant, havent analitzat les respostes de les persones enquestades, podem observar com hi té un gran pes en el fet de general motivació en els alumnes la manera de tractar els

continguts curriculars des d'una posició dinàmica, atès que quan es fa de manera que els alumnes no puguin participar de manera activa en els seus processos d'aprenentatge com, per exemple, duent a terme classes magistrals, provoca desànim en l'alumne i, alhora, generant que no exploti les seves capacitats. Això ho podem relacionar amb el que va idear l'investigador Cody Blair amb la seva piràmide de l'aprenentatge, on podem veure que les activitats que preparen l'alumnat per a l'execució pràctica dels continguts tenen un major grau d'eficàcia envers les purament teòriques i on l'alumne s'ha de limitar a escoltar o llegir, únicament. A més a més, podem analitzar com influeixen en les respostes de les persones enquestades els conceptes de motivació intrínseca i extrínseca. Hem observat que hi predominen les estratègies de motivació intrínseca, és a dir, focalitzades en la motivació que genera la realització de l'activitat per si mateixa com, per exemple, les persones que responen amb experiències com . Tot i això, també hi tenen un pes important les persones que han trobat un major focus de motivació en la seva vessant extrínseca, que és la motivació que neix de la finalitat i els usos en que deriva la realització de l'activitat. Per tant, l'afirmació que fa Martínez (2016) sobre la potenciació de la motivació extrínseca en els processos d'aprenentatge («no debemos promover una motivación extrínseca (externa), ya que eso les impedirá en un futuro desarrollar una búsqueda para crecer personalmente, sino va sujeto a un incentivo externo») queda, parcialment, rebutjada per una part de les persones enquestades, atès que hi troben en aquesta la manera de donar ús als continguts curriculars, tenint en compte que aquests incentius tinguin relació amb l'activitat i no estiguin desvinculats d'aquesta (premis).

A la sisena pregunta que plantegem a l'enquesta fem la consulta següent: «penses que la motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge a l'educació primària?». Aquesta qüestió està plantejada per a valorar quin és el grau d'importància que té la motivació en els processos d'aprenentatge en l'alumnat en l'educació primària, segons les persones enquestades. Els resultats d'aquesta pregunta han estat, per una banda, d'un 92,2% de persones que pensen que la motivació sí que és un factor clau en els processos d'aprenentatge i, alhora, és un aspecte indispensable. Per altra banda, un 7,8% de les persones enquestades opinen que la motivació sí que és un factor clau en els processos d'aprenentatge, però no és indispensable. Per tant, podem observar com un 100% de les persones enquestades pensen, amb diversos matisos, que la motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge dels alumnes d'educació primària.

Pel que fa a la setena i darrera pregunta de l'enquesta, en relació a la consulta anterior, hem plantejat a les persones enquestades el següent: «per què has escollit aquesta resposta a la pregunta anterior?». D'aquesta manera la població que ha respost l'enquesta pot aprofundir en el que ha fet que es decantés per la resposta que ha escollit a la qüestió anterior. Algunes de les respostes que

hem obtingut han estat les següents: «si no hi ha motivació no hi ha beneficis per a l'estudiant i si no hi ha benefici no hi ha resultat», «perquè si els nens i nenes no estan motivats la seva implicació a l'aprenentatge és molt més insignificant, ho faran per obligació i no per gust», «perquè considero que quan hi ha interès per realitzar una acció, l'aprenentatge és més favorable i enriquidor que si ho fas per obligació», «perquè sense motivació l'alumnat es troba menys disposat a l'aprenentatge, tot i que se li doni bé aquesta assignatura, és més probable que no mostri tant interès ni presti massa atenció envers aquesta». És a partir d'aquestes respostes, entre d'altres, que podem veure que les afirmacions de les persones enquestades giren al voltant de la idea de la motivació com a motor en l'aprenentatge i com a potenciadora d'aprenentatges més significatius. Per tant, podem veure que la concepció que es té sobre la motivació és que a compleix la funció de generadora d'una major predisposició a l'hora de poder adquirir nous aprenentatges i a fer-ho de manera significativa.

4.2 Resultats de les entrevistes

Pel que fa a la segona part de l'anàlisi de resultats, ens basarem en les respostes obtingudes a partir de les entrevistes realitzades a tres docents de franges d'edat diferenciades, les quals hem determinat fossin una mestra que es troba en el seu vuitè curs, la Laura, un mestre que s'hi dedica des de fa vint-i-tres anys, l'Oriol i una docent jubilada que va treballar-hi durant trenta-vuit anys, la Coral. El motiu d'haver-ho fet d'aquesta manera és poder observar de quina manera viuen o han viscut el factor de la motivació, des de la posició del docent tres persones en diferents moments vitals i, alhora, de quina manera han pogut motivar als seus alumnes al llarg dels anys. Per tant, a partir d'aquestes entrevistes podrem aprofundir com influeix la motivació en el docent i quines causes la potencien o la desfavoreixen, i de quines estratègies han dut a terme per a poder potenciar la motivació en el seu alumnat.

Primerament, ens volem enfocar en dues qüestions: què era el que els motivava més quan van iniciar la seva trajectòria en la docència i, en segon lloc, si aquest aspecte és el que els segueix motivant més avui en dia, o fins que van acabar el seu pas per la docència. En el cas de la Coral, el que la motivava més al començament va ser la relació entre el món de la docència i la ciència, que era la seva vocació. Més endavant, tot i mantenir aquest aspecte de la docència més enfocat en la transmissió de coneixements, va prioritzar els factors que giraven al voltant de la relació mestre-alumne i, en general, a cultivar les relacions humanes, sense deixar de banda l'aprenentatge dels continguts. Pel que fa a l'Oriol, el motivava el fet de treballar amb nens, atès que ja havia tingut un contacte anterior a la docència des del món dels esports, com a entrenador de bàsquet. Després d'haver cursat uns estudis amb els que no va quedar satisfet, es va replantejar el seu futur

per a ser mestre i gaudir del caràcter dels infants i poder ajudar des d'una vessant educativa, que era el que el motivava més de cara a aquesta nova etapa. A dia d'avui, el que més el motiva és vetllar per les emocions i felicitat dels nens i nenes, atès que, segons ell, la societat està pitjor pel que fa a la felicitat dels infants. En el cas de la Laura, el que la motivava a dedicar-se a la docència era canviar l'educació per a un major benefici dels infants i poder ajudar-los a millorar la societat. Per a fer-ho, volia aplicar les noves metodologies vistes a la universitat i modernitzar l'educació. Pel que fa al que la motiva actualment, manté que la seva principal motivació envers l'educació segueix essent la que tenia quan va començar, atès que, com diu ella mateixa, no porta tants anys com per haver sentit un gran canvi en les seves motivacions. Ara bé, sí que aclareix, en un discurs carregat de realitat, que l'educació no és tan fàcil de canviar com es ven, ja que s'han de tenir diversos factors com, per exemple, les famílies, el currículum i el ritme del curs, que poden dificultar aquest repte.

A continuació, vam preguntar per com senten que estan tractats els mestres, a nivell social. La Coral ens va respondre que, quan ella va començar a ser mestre, entre la dècada dels setanta i els vuitanta, notava com les famílies estaven molt al damunt de l'escola i se la sentien molt seva. D'aquesta manera, diu, al sentir-se més a prop de l'educació, valoraven més la feina del cos docent. Amb els anys, va notar com aquesta implicació anava disminuint. A més a més, afirma que ella s'ha sentit ben valorada per la majoria de famílies al llarg de la seva trajectòria, però rep, per part de mestres i altres professionals de l'educació, que es percep que la situació ha canviat en els darrers anys. L'Oriol explica que sent que el gruix de la societat no ho valorà i que es basen en les vacances per desprestigiar la tasca docent, mentre que les persones que coneixen com funciona l'educació per dins sí que hi donen valor. La Laura continua en la línia d'opinió de la resta d'entrevistats i afirma que sent que no es reconeix suficientment la feina dels docents. Un dels arguments per a fer-ho és, novament, el factor de les vacances de les que gaudeixen els mestres, que és un dels estereotips que fomenten el desprestigi de la tasca dels docents.

En relació amb la pregunta anterior, vam plantejar a les persones entrevistades si senten que a nivell institucional/administratiu els docents estan ben valorats. La Coral explica que, segons el seu punt de vista, a finals de la dècada dels noranta es va produir un canvi per part de l'administració amb els docents, atès que els canvis curriculars, metodològics i d'avaluacions que es van voler aplicar en el model educatiu van haver de ser executats pels docents, sense haver rebut una formació prèvia. A més a més, diu, es van prioritzar les qüestions econòmiques en detriment de les necessitats reals de les escoles. L'Oriol també pensa que no i ho argumenta amb el fet que, a vegades, es situa en llocs de responsabilitat a persones que no s'ha dedicat a la docència i, per tant, no són conscients dels

problemes reals de les aules. L'Oriol menciona les demandes d'abaixar les ratios i la manca de recursos humans (vetlladores, TEIS, etc.). La Laura coincideix amb la resta d'entrevistats en que no es rep un bon tracte per part de l'administració. Destaca l'elevat grau d'exigència al que es veuen sotmesos els docents. Per exemple, explica la burocràcia per la que passen els mestres en els processos educatius, a la qual li han de dedicar una gran part del temps del que disposen, en detriment, a vegades, d'una preparació adequada de les sessions a l'aula, la qual cosa resta la part «bonica» de la docència. A més a més, destaca l'exposició en temes sensibles a nivell social dels quals s'atribueix la responsabilitat als mestres, com, per exemple, la disminució en l'ús del català o els mals resultats de les proves PISA.

Seguidament, els vam preguntar quins són o eren els seus trucs o estratègies per a motivar al seu alumnat. La Coral ens va explicar que, primerament, intentava que l'alumne sentís que la mestra el valorava i el tenia en compte. A partir d'aquest punt, emprava com a estratègies per a motivar els seus alumnes la sorpresa, el sentit de l'humor i treballar a partir de vivències dels mateixos alumnes. L'Oriol comença destacant que la motivació no és un factor clau en els processos d'aprenentatge, és «el factor clau». A partir d'aquí, explica que com a estratègies emprava l'humor amb els nens i nenes per a poder arribar a ells, i prestar-los-hi l'atenció que necessiten escoltant-los i estant per ells. D'aquesta manera, els alumnes poden veure que el mestre és una persona normal, podent-lo veure com a un referent, i vetllant pel seu estat emocional. La Laura explica com, per a ella, és més fàcil aconseguir motivar a l'alumnat de menys edat, aprofitant la seva innocència, mitjançant cançons, titelles o algun personatge inventat. Explica l'exemple, per a treballar la lectoescriptura, d'una fada que escriu als alumnes de l'aula i aquests li escriuen cartes a ella i, d'aquesta manera, treballen aquest aspecte de manera motivacional i natural. També afirma que, degut a la inatenció que mostren molts alumnes a l'escola, és bo fer explicacions breus, intentar ser graciosos i aportar-los-hi el seu espai dins l'aula. Per a l'alumnat més de més edat, explica un exemple on, per a poder treballar l'Edat Antiga, els alumnes s'encarreguen de representar-ne les civilitzacions en una obra de teatre que faran als fillols i filloles de l'apadrinament lector, a partir d'haver fet una investigació. Destaca, també, la importància que els alumnes sentin que el mestre està allà pel que necessitin, creant així una responsabilitat afectiva recíproca.

A continuació, vam preguntar a les persones entrevistades fins a quin punt creien que la motivació de l'alumnat depenia del mestre. La Coral afirma que depèn en un percentatge molt alt del mestre, tot i que hi influeixen altres factors com l'ambient on es desenvolupa la seva vida diària o l'alta exposició dels infants a les pantalles. L'Oriol afirma que, pràcticament, un 100% de la motivació de l'alumnat depèn del mestre i com aquest plantegi els continguts. Això, sumat al fet que l'alumne ha

de sentir que la seva opinió compta i ha de poder fer propostes que afectin al seu propi procés educatiu. La Laura, però, aclareix que la motivació depèn parcialment del docent, atès que hi ha múltiples factors ambientals en les vides dels alumnes fora de l'escola on el mestre no hi pot influir. A banda d'això, explica com el fet de vetllar pel seu benestar emocional i fer-los veure que el mestre serà allà pel que necessiti. A més a més, afirma que apropant-se al seu llenguatge i fer una mica de broma amb l'alumne ajuda a crear una millor relació i a aportar diversió al seu dia a dia.

Per últim, vam plantejar als docents quin consell donarien a algú que comença a dedicar-se a la docència per a motivar al seu alumnat i per a motivar-se a ell mateix com a docent. La Coral ens explica que per motivar l'alumnat el que faria és treballar amb la sorpresa i l'humor cap a l'alumnat, com ha dit anteriorment. Per a motivar al docent aposta per aportar una gran dosi d'il·lusió, afecte i responsabilitat que tenim cap als infants, donat el difícil context social actual. L'Oriol ens parla de l'humor com a recurs motivacional, de cara a l'alumnat, i la comprensió que hem de tenir cap a ells. Pel que fa a la motivació de la figura del docent, explica com ell gaudeix de la seva tasca, però és conscient que hi ha persones que no ho passarien bé. Per tant, diu, si ho has de passar malament, no t'hi dediquis. Explica, també, com hi ha situacions que poden causar malestar en els docents com tensions amb les famílies, situacions complicades als entorns dels infants, etc, i com, des de la posició de mestre, pot aportar el seu granet de sorra a millorar la seva situació personal des de l'humor i intentar crear millors persones. La Laura ens explica que per motivar l'alumnat aposta per tenir un apropament als nens i nenes, i dur a terme activitats col·laboratives i autònomes on hi hagi un producte final. A més a més remarca la importància de fer molta retroacció positiva, per tal de reconèixer els esforços dels alumnes, i fer activitats que suposin un aprenentatge significatiu per als nens i nenes. Pel que fa a la motivació del docent, explica que s'ha de fer una reflexió sobre el que va fer que aquella persona volgués dedicar-se a la docència i, en els dies durs, mirar els infants, riure una mica amb ells i això farà veure les coses d'una altra manera. Un altre factor important és no voler encertar sempre a la primera, és a dir, anar aprenent al llarg del procés. També explica la necessitat de trobar un bon equilibri entre la feina de mestre i la vida personal. Finalment, proposa que, al cap de molts anys treballant en un mateix centre, sempre existeix la possibilitat de canviar a un altre, per tal de poder veure noves maneres de treballar i interactuar amb noves persones o fer formacions que generin interès.

4.3 Síntesi d'estratègies

A partir dels resultats obtinguts, tant de l'enquesta com de les entrevistes, hem elaborat dues síntesis d'estratègies. Per una banda, una síntesi d'estratègies per a motivar l'alumnat d'educació primària i, per altra banda, una síntesi d'estratègies per a potenciar la motivació dels docents.

Decàleg d'estratègies per a la motivació de l'alumnat d'educació primària
1. Potenciar l'aprenentatge significatiu a partir d'activitats vivencials i pràctiques
2. Introduir variacions en l'espai on es duen a terme les sessions
3. Dur a terme activitats relacionades amb els seus interessos i que els alumnes puguin fer propostes
4. Aportar un toc divertit a les sessions
5. Apropar el vocabulari de les sessions al seu llenguatge quotidià
6. Treballar de manera col·laborativa
7. Realitzar projectes on hi hagi un producte final propi
8. Tractar els continguts de manera dinàmica i amb explicacions breus
9. Vetllar perquè cada alumne tingui el seu espai dins l'aula
10. Fer retroacció positiva

Taula 3: Decàleg d'estratègies per a la motivació de l'alumnat d'educació primària. Font: elaboració pròpia

Síntesi d'estratègies per a la potenciació de la motivació en els docents
1. Tenir en compte la responsabilitat que tenen amb els infants
2. Intentar trobar un equilibri entre la vida professional i la personal
3. Reflexionar sobre el que els motivava quan van voler dedicar-se a la docència
4. Considerar un canvi de centre, al cap de molts anys treballant-hi
5. Cursar formacions que siguin rellevants per al seu creixement professional i personal

Taula 4: Síntesi d'estratègies per a la potenciació de la motivació en els docents. Font: elaboració pròpia

5. Conclusions

5.1 Conclusions generals

Com a principals conclusions obtingudes arran de la realització d'aquest treball, en podem destacar les següents:

- La motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge que, no només permet a l'alumnat gaudir d'una millor experiència educativa, sinó que manté una relació directe amb els resultats acadèmics obtinguts.
- Cal tenir en compte diversos aspectes a l'hora d'intentar traslladar aquesta motivació als alumnes com, per exemple, aplicar els seus interessos als continguts curriculars, basar els aprenentatges en experiències pràctiques i vivencials, canviar ocasionalment d'espai on es duguin a terme les sessions o fomentar les activitats on es treballi de manera col·laborativa.
- Cal vetllar per l'estat emocional dels alumnes per tal de poder pal·liar, des de la vessant educativa, el malestar que poden sentir, arran de les seves problemàtiques personals. Per a fer-ho, hem de procurar establir una relació de responsabilitat afectiva recíproca i tenir en compte aspectes com el fet que cada alumne tingui el seu espai dins l'aula, que sentin que són escoltats i atesos pels mestres o permetre'ls prendre decisions en els seus processos d'aprenentatge.
- Els docents són una part fonamental en els processos d'aprenentatge de l'alumnat i en la motivació que poden sentir. Si bé aquest factor depèn, en gran part, dels mestres, cal tenir en compte que aquests també han d'estar motivats per a dur a terme la seva tasca, malgrat que hi ha elements que ho dificulten, com la pressió que els aplica la societat, el traspàs de diversos problemes socials a les aules, la manca de recursos per a poder elaborar una bona proposta educativa o el poc suport que reben des de l'administració. És per això que cal potenciar la motivació, també, en el cos docent.

5.2 Objectius assolits i limitacions

Pel que fa als objectius específics que varen ser plantejats a l'inici d'aquest treball, pensem, han estat assolits de manera satisfactòria. El primer objectiu va ser «investigar la incidència que té el

factor de la motivació en els processos d'aprenentatge de l'alumnat a l'educació primària». Creiem que hem aconseguit fer una bona investigació, arran d'haver fet una anàlisi documental profunda de diverses publicacions acadèmiques especialitzades, recollint-ne declaracions rellevants per al cos del treball. Alhora, hem recollit els testimonis d'una mostra aleatòria de persones, mitjançant una enquesta, que ens han ajudat a aprofundir en aquest concepte, des d'una vessant menys acadèmica, però igual de vàlida, i que ens ha permès obtenir les opinions d'aquelles persones en relació amb com els va afectar la motivació en els seus processos d'aprenentatge a l'educació primària.

Pel que fa al segon objectiu, el qual és «valorar a quins resultats porta la potenciació de la motivació a l'aula», pensem que l'hem assolit de manera satisfactòria, atès que mitjançant les fonts documentals acadèmiques i les valoracions fetes per les persones enquestades, creiem, hem pogut establir una relació entre la potenciació de la motivació en els alumnes i els millors resultats obtinguts, associats, també, a un millor procés d'aprenentatge.

En referència al tercer i darrer objectiu, el qual és «investigar la motivació del professorat i reflexionar sobre si l'estat d'ànim del docent influeix en la motivació de l'alumnat», creiem que hem pogut assolir-lo de la manera que ens havíem proposat, ja que hem pogut acompanyar la recerca i anàlisi documental profunda, amb unes entrevistes a docents en tres franges d'edat diferenciades per a poder fer una bona investigació sobre el concepte de la motivació en els mestres, a partir de la relació entre els dos instruments. A més a més, les entrevistes, també, ens han permès endinsar-nos en la segona qüestió de l'objectiu per a poder fer una reflexió sobre com la manera d'enfocar les diverses situacions, per part dels docents, influeixen en la capacitat de motivar al seu alumnat.

Com a principal limitació al llarg del treball, hem de destacar la dificultat per a trobar fonts acadèmiques escrites en llengua catalana, atès que la majoria dels articles i publicacions especialitzades amb les quals hem hagut de treballar han estat escrites en llengua castellana o anglesa. Per tant, podem percebre que, potser, el factor de la motivació no s'ha treballat amb prou profunditat, acadèmicament, des d'una perspectiva d'àmbit català.

5.3 Noves línies de recerca

Aquest treball no necessàriament ha de finalitzar en el punt en què l'hem deixat. Creiem que és un tema a partir del qual es poden treballar diversos aspectes importants per al món de l'educació, per tal de poder millorar els processos d'aprenentatge dels infants. Si bé, ara per ara, no tenim pensat

seguir aprofundint en el document, ja que tenim ganes d'entrar al món laboral i treballar des de les aules, pensem que més endavant el voldríem rescatar per a seguir-hi treballant. Una de les possibles sortides que, pensem, pot tenir aquest treball és la de donar a conèixer els resultats a diverses persones del món educatiu. Per a fer-ho, hem pensat que es podrien dur a terme seminaris o jornades, per a promoure la importància que té la motivació en els processos d'aprenentatge i compartir les conclusions a les que hem arribat a través dels procediments que hem dut a terme. Una altra línia de recerca podria ser aprofundir en el factor de la motivació en els docents i traslladar-ho a la resta de comunitats autònomes de l'estat espanyol, per tal de poder observar si es dona una situació similar o no a la dels mestres de Catalunya. Una darrera línia d'investigació podria ser aplicar les eines metodològiques que hem emprat en aquest treball en un centre en concret. Això permetria fer una fotografia d'un únic centre en un moment determinat i podria proporcionar una visió de com influeix la motivació en una determinada escola, com la perceben els alumnes i com se senten els docents.

5.4 Reflexió personal sobre l'experiència del TFG

Per a nosaltres el fet d'haver pogut dur a terme aquest TFG ha estat una experiència immensament enriquidora. Fonamentalment, perquè ens ha permès definir un problema que, al nostre parer, és clau en els processos d'aprenentatge, que és el fet que no es té prou en compte la motivació com a factor fonamental per a que els alumnes puguin assolir aprenentatges significatius. Com vam dir a la introducció d'aquest mateix treball, pensem que aquest és un factor clau, ja que vam poder viure en primera persona com tractar un tema que, a priori, podia resultar dens i farragós per als alumnes, emprant una dinàmica que pogués resultar-los-hi atractiva, va acabar esdevenint una de les unitats amb la que els nens i nenes s'ho van passar millor, al mateix temps que van aprendre els continguts. A partir d'aquest punt, hem pogut treballar el problema des d'un punt de vista teòric, fonamentant-lo amb diverses publicacions acadèmiques especialitzades que aporten un marc conceptual sòlid a la idea del treball. Això ens ha permès conèixer el tema des d'una perspectiva menys personal i veure com diversos autors enfocaven el tema amb fonaments teòrics i científics, la qual cosa ens ha semblat molt interessant, atès que hem pogut veure com la nostra idea inicial està avalada per professionals del món de l'educació. Pel que fa al disseny de les dues eines que hem emprat per a l'obtenció de resultats, essent-ne aquestes l'enquesta i les entrevistes, ha estat un exercici de selecció d'informació important, ja que hem hagut de pensar en com podíem traslladar les qüestions sobre les quals ens interessava investigar i obtenir respostes, sense que a les persones enquestades i entrevistades se'ls fes una muntanya contestar. D'aquesta manera, hem intentat sintetitzar les qüestions que volíem investigar de manera atractiva i facilitant-ne la seva resposta,

intentant evitar preguntes massa llargues o que requerissin un excessiu desenvolupament redactat, per part de les persones enquestades, en aquest darrer cas. Alhora, estem satisfets de les respostes obtingudes, fent un especial reconeixement als docents entrevistats, atès que són persones amb un volum de feina molt elevat i han pogut trobar el temps i les forces per a ajudar-nos en aquest procés d'obtenció de resultats, elaborant respostes ben desenvolupades i carregades de significat. El pas següent, l'anàlisi dels resultats, ha estat una de les parts que més hem gaudit del treball, ja que ha consistit en treballar amb les dades reals de la investigació i, per tant, ens ha donat la sensació d'estar fent nosaltres mateixos un article acadèmic com els que hem pogut per a dur a terme aquest treball. A més a més, el fet de treballar amb dades reals ens ha suposat una gran càrrega d'energia perquè estàvem recollint els fruits de tota la feina feta al llarg dels mesos, podent veure com anava prenent forma tot el conjunt del treball. Pel que fa a les conclusions del treball, ens ha servit com a tancament de tot aquest procés i concretar de quina manera ha desembocat tota la feina feta. En adició, ens ha agradat explorar de quina manera podríem seguir investigant sobre aquest tema i poder veure com no és un treball que hagi de quedar finalitzat en aquest punt. Alhora, les tutories ens han ajudat molt a poder-nos ordenar les idees, a posar en comú tot allò que necessitàvem parlar amb algú que fos experta en aquesta mena de processos i que, a més a més, ens proporcionés la seguretat que hem necessitat en moments on no teníem clar cap a on dirigir determinats aspectes del treball i, per a nosaltres, haver pogut tenir aquesta direcció ens ha ajudat molt a poder lliurar un resultat final amb el que estem molt satisfets.

Finalment, a tall de conclusió i de manera més personal, pensem que haver pogut realitzar aquest treball ha estat una experiència molt enriquidora. Per una banda, pel fet d'haver pogut aproximar les idees que teníem al cap, a un terreny teòric i on hem pogut observar com diversos experts avalaven les nostres hipòtesis aportant-hi dades científiques. Per altra banda, haver fonamentat la idea que la motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge, d'una manera tan exhaustiva, ens fa pensar que, un cop ens endinsem en el món laboral educatiu, seguirem perseguint les idees que ens van impulsar a escollir aquest subjecte de treball i a no abandonar-les i, si en algun moment se'ns presenta una situació dura en la que ens manca motivació com a docents, poder revisar les estratègies que hem recollit en aquest treball i ajudar-nos a recuperar les forces que ens poden manca. Alhora, ens reconforta pensar que, potser, aquest treball pot ajudar a alumnes i docents a prendre la motivació com a un factor clau en els processos d'aprenentatge i a vetllar perquè, tenint la incidència que té, sigui potenciada i es tingui en compte.

6. Bibliografia

Aris, N. (2009). Burnout Syndrome in Educators. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, núm. 7, 829-848. https://www.researchgate.net/publication/228391757_El_Sindrome_de_Burnout_en_los_docentes

Arrimada, M. (2021). Proceso motivacional: qué es, etapas, y teorías que lo explican. *Psicología y mente*. <https://psicologiaymente.com/psicologia/proceso-motivacional>

Bueno, D. (2019). Cerebros digitales: la neurociencia del aprendizaje. *Nueva Revista*, núm. 167, pp. 124-137. [09_David Bueno.pdf \(unir.net\)](#)

Carrillo, M., Padilla, J., Rosero, T. i Vilagómez, M. S. (2009). La motivación y el aprendizaje. *ALTERIDAD. Revista de Educación*, núm. 2, pp. 20-32. <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=467746249004>

García, F. J. i Doménech, F. (2002). Motivación, aprendizaje y rendimiento escolar. *Revista Docencia*, núm. 16, pp. 24-36. <https://www3.uji.es/~betoret/Instruccion/Aprendizaje%20y%20Personalidad/Lecturas/Articulo%20Motivacion%20Aprendizaje%20y%20Rto%20Escolar.pdf>

López Martínez, O., García Jiménez, E. i Cuesta Sáez de Tejada, J. D. (2023). El bienestar emocional de los docentes como factor determinante en los procesos de enseñanza/aprendizaje en el aula. *Estudios sobre Educación*, núm. 44, 155-177. <https://doi.org/10.15581/004.44.007>

Manzano, J. (2009). La motivación en la educación primaria. *Isla de Arriarán*, núm. XXXIII, pp. 291-309. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4370322.pdf>

Martínez, A. E. (2016). La motivación en los alumnos de Educación Primaria. Un programa de intervención por proyectos y trabajos cooperativos, para un alumno autónomo. *Publicaciones Didácticas*, núm. 76, pp. 167-196. <https://core.ac.uk/download/pdf/235858693.pdf>

Moreira-Sarmiento, M. C., Cordero-Clavijo, A. M., Córdova-Tobar N. J. i Quevedo-Jumbo, J. M. (2022). El bienestar emocional del docente y su incidencia en el desempeño académico dentro de la

educación tecnológica. *Polo del Conocimiento*, vol. 7, núm. 7, pp. 140-159.
<https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/9043011.pdf>

Perandones, T. M. i Castejon, J. L. (2008). Estado de ánimo percibido y eficacia en el manejo de la clase en profesorado de educación secundaria. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, vol. 4, núm. 1, pp. 141-150.

Quintana-Gutiérrez, C. D. i Díaz-Alday, J. L. (2022) Burnout y su impacto en profesionales de la salud durante la pandemia por COVID-19. *Revista Estudiantil de Medicina de la Universidad de Sonora (REMUS)*, núm 7, pp. 10-15.
https://remus.unison.mx/index.php/remus_unison/article/download/88/83/142

Xenis, M. A. i Quigua, S.A. (2022). Salud emocional del docente durante la pandemia COVID-19. *Universidad El Bosque*.
<https://repositorio.unbosque.edu.co/server/api/core/bitstreams/2add4342-7fba-41aa-8443-490980206170/content>

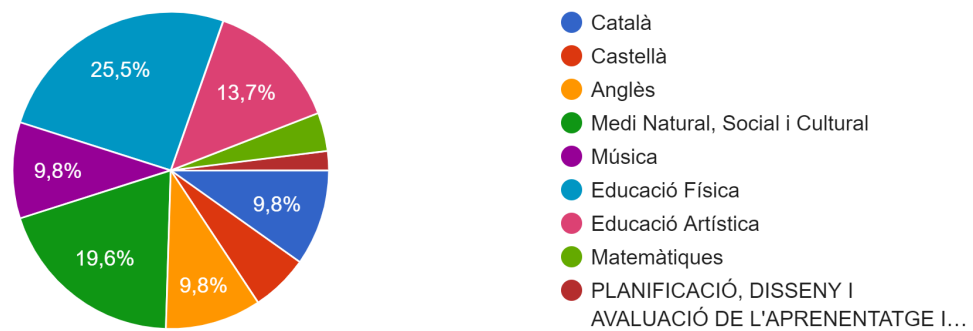
7. Annexos

7.1 Annex 1: resultats de l'enquesta

Pregunta 1

Quina assignatura t'ha motivat més al llarg del teu pas per l'educació primària, com a alumne?

51 respuestas

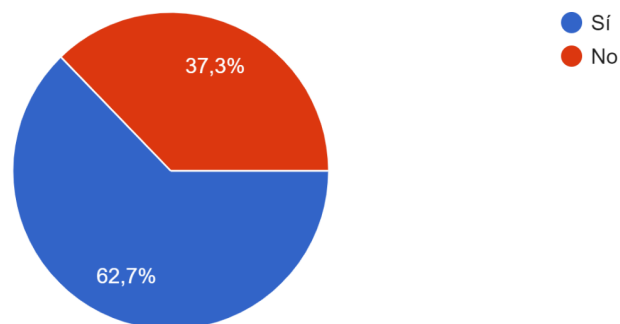

Gràfic 1. Font:elaboració pròpia

Pregunta 2

Era l'assignatura on obtenies millors resultats?

51 respuestas

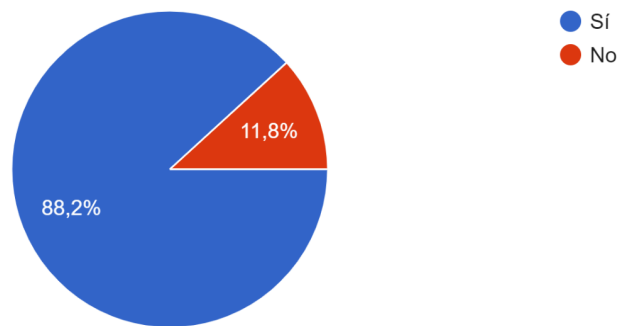

Gràfic 2. Font:elaboració pròpia

Pregunta 3

Recordes el nom de la persona que dirigia l'assignatura?

51 respuestas

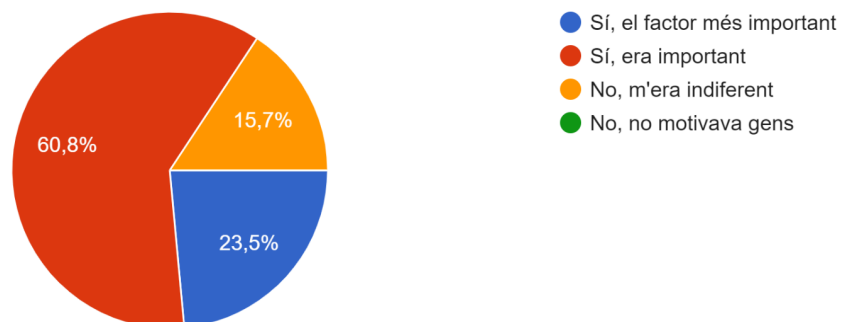

Gràfic 3. Font:elaboració pròpia

Pregunta 4

Creus que el/la mestre/a que la conduïa era una part important del fet que et motivés l'assignatura?

51 respuestas

Gràfic 4. Font:elaboració pròpia

Pregunta 5

Què era el que et motivava més de l'assignatura?

Respostes directes de les persones enquestades:

- Interessant, útil per viure en societat
- Les activitats que ens proposaven
- La utilització de tècniques artístiques diferents a les tradicionals.
- Que en general em sortia tot prou bé.

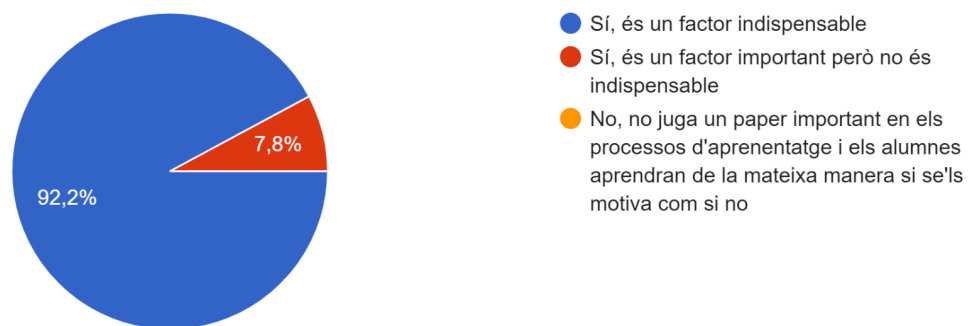
- La forma en què el mestre la donava.
- El fet de poder jugar i practicar esports sense haver d'estar tancat a una classe
- El seu dinamisme
- La manera de donar les classes, les dinàmiques que feiem i tot el que apreniem
- La utilidad del contenido
- El grup classe, les activitats que es realitzen i la dinàmica.
- Saber-la fer, els resultats obtinguts i la no frustració.
- Fer projectes vivencials
- Que em divertia mentre aprenia
- La diversitat d'activitats i el fet de sortir de l'aula per fer les sessions.
- Els treballs que havíem de crear en grup
- Que era el moment d'alliberar-nos i de gaudir jugant
- Ser competent
- Ser creativa i fer manualitats relaxada
- El poder jugar amb els amics i provar coses diferents pràcticament cada dia. Sortir de la rutina d'aula.
- Era jugar
- Que sabia molt, i era molt bon dibuixant. A part de fer les classes amb carinyu i passió.
- En el meu cas, l'assignatura que més em motivava era medi i el que més em cridava l'atenció eren les explicacions del mestre i totes les activitats manipulatives que fèiem en relació a la temàtica que treballàvem. A més, de tant en tant fèiem projectes en petit grup per aprendre de manera més independent, dels quals en vaig aprendre molt.
- Aprendre a parlar en un altre idioma i comunicar-me amb persones d'altres països
- que se'm donava bé i obtenia reconeixement
- Era una matèria instrumental que em permetia aprendre continguts molt diferents. En general, m'agradaven les assignatures de llengua perquè eren molt flexibles: s'hi llegien textos de temes molt diversos i hi havia espai per al debat i la creativitat.
- Eren coses fetes amb les meves mans
- La Història
- Les activitats dinàmiques
- El com explicava els conceptes, feia que fos més fàcil entendre-ho
- El contingut. M'interessa a molt tot allò relacionat amb la llengua parlada i escrita.
- La creativitat per explicar les lliçons de la docent
- El coneixement que tenia sobre l'assignatura no solament de la música d'aquí sino d'altres ètnies i cultures.
- Que era deixar expressar la meva creativitat lliurement
- Que m'agradava pel fet de ser de música

- Tenir coneixements sobre aquesta, tot i no obtenir els millors resultats
- Principalment perquè era en la que més destacava. Tenia molt bones condicions i em sentia diferent de la resta, de forma positiva.
- Els números
- La manera en que donava les classes aquesta mestra feia que jo connectes amb l'assignatura i això feia que els resultats obtinguts fossin bons.
- La part de geografia
- Em resultava fàcil i entretingut. A més, no teníem exàmens.
- Tenia facilitat i m'agradava molt aprendre-la
- Les ganes d'aprendre un idioma diferent a l'utilitzat en el meu dia a dia.
- La manera en que tractava els continguts i les activitats amb que ho feia

Pregunta 6

Penses que la motivació és un factor clau en els processos d'aprenentatge a l'educació primària?

51 respuestas

Gràfic 5. Font:elaboració pròpia

Pregunta 7

Per què has escollit aquesta resposta a la pregunta anterior?

Respostes directes de les persones enquestades:

- Per experiència
- Sense motivació l'alumne no té cap objectiu a seguir, simplement fa l'assignatura i espera els resultats, en canvi si els alumnes troben tot i que sigui només una motivació per petita que sigui, la seva actitud canvia per complet i les ganes i els resultats son la prova
- Si no hi ha motivació no hi ha beneficis per a l'estudiant i si no hi ha benefici no hi ha resultat.

- Perquè si els nens i nenes no estan motivats la seva implicació a l'aprenentatge és molt més insignificant, ho faran per obligació i no per gust.
- Si no hi ha motivació i intenció per part de l'alumnat aquests no poden aprendre. Un no pot aprendre per una altra persona
- Crec que és indispensable perquè si ets alumne i no estàs motivat per allò que estàs fent, costarà molt ensortir-se'n
- sense motivació no hi ha interès per aprendre
- Crec que la motivació és el més important en tot el que es fa
- Motiviar als alumnes és totalment imprescindible per aconseguir un aprenentatge significatiu.
- La motivacion es el motor
- Perquè considero que quan hi ha interès per realitzar una acció, l'aprenentatge és més favorable i enriquidor que si ho fas per obligació.
- Perquè sense motivació de diferents maneres l'engranatge de l'aprenentatge no funciona. Cal que sigui així perquè les alumnes estiguin amb bona predisposició, ganes i hi posin esforç.
- Sense motivació aprenda, sí. Però sense ganes
- Perquè sense motivació l'alumnat es troba menys disposat a l'aprenentatge, tot i que se li doni bé aquesta assignatura, és més probable que no mostri tant interès ni presti massa atenció envers aquesta.
- Perquè penso que sense un alumnat motivat, no pots fer que aquests aprenguin adequadament i tinguin passió per culturitzar-se i aprendre tot allò que se'ls hi proposa.
- La motivació és essencial perquè gràcies a ella aprenem millor
- Perquè si no estas motivat per dur a terme les coses, no les gaudiràs de la mateixa manera ni aprendras igual
- Perquè si no hi ha motivació, predomina l'avorriment i el desinterés.
- Perquè considero que sense motivació no es fan correctament les coses. Si a un infant el fas fer una tasca sense cap motivació ni sentit, la farà amb desgana i no donarà el màxim potencial. En canvi, si busques una motivació i motiu per fer la tasca, la farà el millor possible.
- Penso que és un factor important a tenir en compte, però no hem de caure en l'error de veure'ns sempre condicionats en excés per ella. Hi haurà moments en què estarem o estaran més motivats que en altres, però això no és excusa per deixar de fer i d'aprendre. És impossible que tot ens agradi i ens motivi, per això també hem d'aprendre estratègies per afrontar allò que no ens és tan atractiu amb èxit.
- Perquè sense motivació no hi ha aprenentatge significatiu
- Perquè des de la motivació els alumnes mostren mes interes i això fa que el seu aprenentatge sigui més significatiu

- Si no hi ha motivació, l'esforç i l'aprenentatge és menor
- Crec que és un factor indispensable perquè t'ajuda a estar connectat a la classe. Gràcies a la motivació ens interessem més per allò que ens expliquen i, per tant, tenim més curiositat i ambició d'aprendre.
- Perquè vaig tenir mestres que amb els seus comentaris negatius, respecte de les meves habilitats van fer que em desmotivés l'assignatura de Matemàtiques. Encara avui dia, no em considero suficient competent matemàticament, fet que, sincerament, ha afectat la construcció del meu autoconcepte com a aprenent.
- perquè així ho crec, sense motivació no hi ha aprenentatge
- Per a mi, la motivació és indestruïble de la curiositat. Sense estímuls, interns o externs, que impulsin a aprofundir en un tema, és molt complicat que es produeixi un aprenentatge significatiu i durador. La motivació ajuda a focalitzar l'atenció.
- Quan ets un infant, la motivació, passió i ganes que te pot aportar un adult, repercutiran positivament en el teu creixement com a persona. Quan ets un nin no ho values, però en fer-te gran te n'adones.
- Perquè que el professor et transmeti l'entusiasme per la assignatura es molt important
- Perquè quan estàs motivat, tens ganes d'aprendre i saber més.
- Perquè sense motivació no es pot anar molt lluny, pots ser molt dolent en alguna cosa que si et motiva ho seguiràs intentant I intentant. Però si no tens aquesta motivació, probablement tiraràs la tovallola en quant et surti quelcom malament.
- Perquè l'aprenentatge també es dona sense motivació. De vegades hi ha altres factors implicats, com la necessitat. Sovint s'aprèn també per repetició, etc.
- Perquè sense motivació es complicat que hi hagi un aprenentatge significatiu
- Perquè és com més pots aprendre d'una persona i el fet que un professor/a estigui motivat ajuda a que la classe estigui interessada i també feliç.
- Perquè considero que els nens no aprenen de manera autònoma i necessiten aquesta motivació per estar atents a l'aula i fer la feina
- Perquè sense algú que realment li agradi el que fa i estigui motivat l'interès per part de l'alumnat es perd
- Penso que la motivació es imprescindible en l'alumne i que el mestre és qui t'ha de donar el màxim possible d'aquesta motivació. I sempre ha de ser intrínseca
- Crec que és indispensable, ja que aquesta motivació, sigui la que sigui, és la que t'impulsa a aconseguir els reptes, dedicar més o menys temps al treball a realitzar i, també, a trobar potser una raó per aprendre, fer o crear.
- Perquè fa que entenguis millor els continguts
- L'experiència pròpia davant de mestres amb poc interès és que acabaven generant alumnes apàtics en l'assignatura que impartien.

- La motivació és el motor, el fil conductor per dur a terme qualsevol tasca o procés d'aprenentatge.
- Perquè si no estàs motivat a aprendre doncs probablement no gaudiràs de l'assignatura.
- Perquè sense motivació no hi ha objectius i crec que has de tenir una fita clara per poder millorar i seguir endavant
- Degut a que si l'alumnat no se sent motivat pel professorat, no tindrà ganes d'aprendre i avançar en la matèria.
- Perquè penso que l'alumne tindrà una major predisposició a aprendre els continguts si la manera de presentar-los li és atractiva

7.2 Annex 2: entrevistes transcrites

Entrevista a Coral G. - Docent jubilada

1. Quant temps et vas dedicar a la docència a l'educació primària?

Em vaig jubilar exactament amb 38 anys, 4 mesos i 17 dies de servei.

2. Què és el que et motivava quan vas començar a dedicar-t'hi?

Sempre m'ha agradat la ciència i durant el batxillerat pensava que m'agradaria fer química, però l'any de COU, gràcies a un professor, em vaig adonar que tenia una idea poc realista del que això significava.

Fer de mestra no havia estat una idea que jo hagués estat valorant com a primera opció, però animada per una amiga vam decidir matricular-nos i, la veritat és que va ser una molt bona decisió.

3. I és el que et va motivar més fins l'últim dia, o hi ha algun factor que va passar per davant?

Abans de contestar aquesta pregunta és important apuntar que jo vaig estar molts anys a cicle mitjà, però també vaig estar amb els últims alumnes de la segona etapa d'EGB i quan van marxar de l'escola primària vaig tenir els de cicle superior. Els últims 15 anys vaig fer cicle inicial.

Jo sempre he estat una persona força perfeccionista i al principi, quan no tenia gaire experiència donava molt valor als continguts. Havia de complir amb el programa perquè els meus i les meves alumnes "necessitaven aprendre el que estava establert".

Aquesta idea es va veure reforçada els cursos que vaig tenir alumnes de segona etapa, però un cop van marxar a l'institut tot i que tenia cicle superior va començar a adquirir valor la idea de que hi havia altres aspectes igual d'importants a tenir en compte en la relació mestra-alumn@.

Dit així sembla que fins aleshores no es tenia en compte la motivació i no és cert, però sí crec que van coincidir diversos factors que em van portar a ser-ne més conscient: l'experiència adquirida, les necessitats dels infants, la demanda de la pròpia societat... Segur que em deixo algun altre.

En el meu cas em vaig fer més conscient de que era molt important gaudir del que fèiem, tant ells com jo i, sense perdre de vista el programa, la relació humana va passar a ser el centre de la meua activitat professional.

4. Penses que els mestres estan ben tractats, a nivell social?

Jo vaig començar a treballar al curs 79-80 i era una època de moguda a nivell social. Els pares estaven molt implicats amb l'escola, la sentien com seva. Després el ritme de vida i segurament altres motius van fer que aquesta implicació anés decaient.

Aquest marc que he descrit em serveix per dir que, al meu parer, al principi de la meua vida professional crec que els pares estaven més a prop i valoraven més la nostra feina que no pas els últims anys.

Dit això he de constatar que jo crec que he estat molt afortunada perquè sempre m'he sentit valorada per la gran majoria de pares.

No vull acabar sense dir que pel que m'expliquen mestres i altres professionals que estan relacionats amb l'ensenyament en l'actualitat, la situació ha canviat força en els últims temps.

5. I a nivell institucional/administratiu?

La valoració, tant a nivell institucional com administratiu, és tota una altra història.

En la meua opinió, cap a finals dels noranta la manera de fer de l'administració va canviar, i a partir de llavors, els canvis que es van anar produint: de currículums, metodologies, tipus d'avaluació... els havies de posar en pràctica sense una formació adequada i anterior a la posada en pràctica de les noves normes.

Pel que fa a l'administració el sistema de contractació de nou personal va començar a prioritzar la qüestió econòmica per sobre de les necessitats reals de les escoles.

6. La motivació és un factor clau en el procés d'aprenentatge dels alumnes. Tenies algun truc o estratègia per motivar-los? Quins/Quines? De tot això, què és el que et funcionava millor?

Per a mi, la motivació és diversa en funció de l'edat, però considero que sempre ha de partir del mateix punt; la convicció per part de l'infant de que l'adult el valora i el té en compte. L'afecte, la bona sintonia, el respecte per les dues parts estableix una base imprescindible perquè qualsevol aprenentatge pugui ser significatiu.

A partir d'aquí, l'estratègia -que no truc - que més em funcionava a mi es basava en la sorpresa, el sentit de l'humor, saber transmetre la meva passió pel que compartia amb els infants, treballar al màxim des de les seves vivències i experimentar tant com la matèria ho permetés.

7. Fins a quin punt creus que la motivació de l'alumnat depèn del mestre?

La motivació depèn, en un percentatge molt alt de la mestra, però no únicament.

Un infant que visqui en un ambient on es valora i es recolza la feina que es fa a l'escola estarà més obert a participar i gaudir de les diverses propostes d'aprenentatge.

D'altra banda no hem de perdre de vista que estem en uns moments en que els infants tenen un accés a les pantalles, com a mínim, qüestionable.

Tot i que és indubtable que les noves tecnologies són una eina que ben utilitzada facilita l'accés a la informació, és molt important destacar que hi ha aspectes de l'aprenentatge que s'han de tractar des d'altres perspectives.

8. Quin consell donaries, a algú que comença, per motivar els alumnes? I per mantenir-se motivat?

Quan algú em demana consell sempre em bé al cap aquella dita que diu "consejos vendo que para mí no tengo".

Pel que fa a la motivació dels infants, crec que l'únic que puc fer és repetir el que ja he explicat abans sobre el que em va funcionar a mi, però deixant ben clar que ningú té la panacea per molts anys d'experiència que hagi acumulat.

Altre tema és la pròpia motivació de la o el docent. En alguna explicació anterior ja he comentat com de difícil em sembla la seva tasca en l'actual context. Però com aquest context serà difícil que el puguem canviar des de l'escola i molt menys individualment, no sé m'acut res més que posar una gran dosi d'il·lusió, d'afecte i de responsabilitat envers els subjectes de l'aprenentatge que són el infants.

Entrevista a Oriol S. - Docent a franja intermèdia

1. Quant temps fa que et dediques a la docència a l'educació primària?

Em dedico a la docència, a l'educació primària des de l'any 2001. Primer vaig estar fent substitucions des del 2001 fins al 2007, que vaig aprovar les oposicions i vaig entrar amb plaça fix.

2. Què és el que et motivava quan vas començar a dedicar-t'hi?

Em motivava el fet que sempre m'havia agradat treballar amb alumnes amb nens, i havia sigut entrenador de bàsquet a l'escoleta i m'hi sentia a gust. Abans de fer magisteri vaig estudiar relacions

públiques i la veritat és que quan vaig acabar vaig dir no, això no em mola, el que em mola fer de mestre i crec que se'm donarà bé. Això em motivava, era una feina en que m'hi veia no sé per què, tractar amb nens, la seva naturalitat, intentar resoldre una mica... Poder ajudar, sentir-me útil ajudant des d'aquesta vessant educativa.

3. I és el que et segueix motivant més actualment, o hi ha algun factor que ha passat per davant?

El que em segueix motivant és això justament que sí que ha passat per davant aquest punt, això és cert, que ha passat per davant el poder ajudar moltes vegades perquè malauradament la societat ha canviat molt, amb tots aquests anys dedicats a la docència sí que he vist que la societat està molt pitjor, al meu entendre del que hauria de ser una societat en quant a valors, riscos, en quant a felicitat general dels nens i nenes. Potser perquè jo vaig tenir una infantesa molt plena, molt lliure i com a nen vaig ser molt feliç i ara veig molts nens i nenes que tenen tristesa o èpoques de tristesa per no saber gestionar o no sé per què, i no m'agrada i llavors, potser, aquest factor emocional ha passat per davant de la resta de factors més acadèmics.

4. Penses que els mestres estan ben tractats, a nivell social?

No, ben tractats a nivell social no. En línies generals crec que no, que la societat en línies generals a vegades menysprea una mica la feina que tenim i veuen la part més logística, més aquesta de les vacances i tot això, però sí que és cert que quan rasques una mica i parles seriosament i sobretot si tens amics que et coneixen i veuen el teu dia a dia o la gent que té algun conegut o familiar que es dedica a la docència saben de què va això realment i sí que ho valoren, però ben tractats a nivell social just, no excessivament...

5. I a nivell institucional/administratiu?

Si estem ben tractats a nivell institucional i administratiu et diria que no perquè difícilment se'ns escolta, perquè hi ha molta política que és la que impera i a vegades es posa a dalt de tot a manar gent que no s'hi dedica o no ha passat per la docència llavors amb això és difícil d'empatitzar amb el mestre que està a l'aula dia rere dia i fent front a aquestes necessitats i, a part, la societat ha evolucionat molt més ràpid i els nens, les famílies i les estructures han canviat molt i no s'ha invertit tant en la docència, però no en les condicions laborals de sou i coses així, em refereixo a demandes tan bàsiques com abaixar les ratios, o tenir més recursos de personal, vetlladores, TEIS que podrien ajudar a que les classes funcionessin millor però no, continuem tenint grups desbordats, poca plantilla i, per tant, així, crec que no estem ben tractats.

6. La motivació és un factor clau en el procés d'aprenentatge dels alumnes. Tens algun truc o estratègia per motivar-los? Quins/Quines? De tot això, què és el que et funciona millor?

No és un factor clau, és el factor clau. Si no tens un alumne motivat la resta no serveix i afegiria que no és qüestió que estigui motivat o no, és que sigui feliç. Si hi ha un nen feliç, la resta va avançant, un nen amb molt capacitat, però que ha de gestionar les seves emocions i que no es feliç no tirarà.

I si tinc alguna estratègia o algun truc per motivar-los, bueno no sé si és un truc o una estratègia, és una mica la meva manera d'entendre la vida i de ser que amb humor tot passa bastant millor i llavors crec que fer broma em serveix per a que estiguin més atents que, a més de tenir certa gràcia, no t'ho negaré, va a tarannars i això no és aplicable a tothom i hi ha gent que no li agrada, prefereix ser més seriosa, jo intento jugar l'humor i més que el respecte, l'apreci que et poden tenir els nens. Moltes vegades els nens i nenes acaben dient "he de fer això perquè ho ha dit l'Uri", en aquest cas jo, però em refereixo a la resta de mestres també que estan en la mateixa situació, "he de fer això perquè ho ha dit el tutor o la tutora". Quan diuen això és perquè valoren molt aquesta opinió, d'aquesta figura que crec que ha de ser el tutor o la tutora i és un referent, un referent de veure que és una persona que no és un extraterrestre sinó que és una persona que ensenya i que es preocupa pel seu estat emocional. L'alta part d'aquest truc per mi és que estiguin motivats a partir de l'humor i escoltar-me'ls i al final el que ha evolucionat molt és amb molts mimitos i molt escoltar-los perquè no deixen de ser nens petits que tenen els seus "follons", etc, i necessiten sentir-se escoltats i estimats i cada vegada més, malauradament. I això és el que em funciona millor, que es sentin escoltats i que els puguis fer bromes.

7. Fins a quin punt creus que la motivació de l'alumnat depèn del mestre?

No sé si dir-te el 100%, però en un exagerat percentatge, l'alumnat està motivat, crec jo, si està interessat en el que diu el mestre o la mestra i el contingut, moltes vegades, és una mica com li plantejis tu, ha de veure que la seva opinió compta, ha de veure que pot fer propostes, que no és una cosa imposada moltes vegades, ha de partir dels seus interessos, i tot això, moltes vegades, depèn de com el mestre planteji i planifiqui aquella activitat i tingui els recursos suficients com per fer-los entendre que és una activitat xula i que la poden dur a terme i que serà molt guai perquè al final aconseguirem tal cosa. També plantejar-ho com un repte, però està clar que l'alumnat que té un mestre o una mestra que li genera bones vibracions està sempre molt més motivat.

8. Quin consell donaries, a algú que comença, per motivar els alumnes? I per mantenir-se motivat?

Jo no sóc ningú per donar consells, jo puc explicar el que a mi m'ha servit i el que a mi m'ha servit es que a mi m'agrada molt la meva professió. Jo em llevo cada matí i vaig molt content al cole, aquesta és la primera. Hi vaig molt content, no penso "buff quin drama de dia" i no sé què no sé quantos, no. Penso, bueno evidentment, si em donessin ara tres milions d'euros deixaria la feina, sí, perquè ja he treballat bastant, però encara em motiva la meva feina. Vaig a treballar molt a gust i el

consell seria si no t'agrada, no et motiva, no t'hi dediquis. Si no t'has de sentir que cada dia estàs content i agraït d'aquesta feina, no t'hi dediquis perquè si no ho pots passar molt malament. Les famílies t'ho poden fer passar malament, i els nens i nenes tenen situacions al voltant que també poden fer-te sentir malament en aquest aspecte, quan veus algun nen que està patint perquè ha perdut un familiar o perquè a casa seva té una situació delicada o ens arriben alumnes anonimitzats, és a dir, que venen perquè hi ha un centre d'acollida provisional perquè a lo millor hi ha una ordre d'allunyament contra un agressor i aquests nens han de "desaparèixer" i venen aquí i els poses en una classe amb un nom que, fins i tot, no és el seu i estan espantats i de cop i volta passen a viure en una casa tutelada. Hi ha unes situacions molt complicades que afecten, has d'estar disposat a mastegar i acceptar aquestes coses i intentar posar el teu granet per solucionar-les i perquè estiguin feliços i per motivar els alumnes has de buscar aquest punt d'humor, crec jo, i sentir-te motivat i pensar que és una eina de canvi i, si ho fas bé i et crees com un referent ni que sigui provisional o momentani o una persona que té una influència en la seva vida, et pots sentir molt orgullós de la feina que fas. El crear millors persones motiva. Jo prefereixo ajudar a modelar persones i que siguin millors, que fer d'administratiu en una fàbrica i no haver de pensar. M'agrada pensar que estic fent un bé social i sobretot personal.

Entrevista a Laura A. - Docent jove

1. Quant temps fa que et dediques a la docència a l'educació primària?

Vaig començar fent una substitució com a mestre d'anglès a cicle superior en una escola concertada l'any 2016. Acabada la substitució vaig fer un màster que compaginava amb la feina com vetlladora. Un cop acabat el màster vaig tornar a fer substitucions en diverses escoles com a mestra d'anglès i música. Al finalitzar el curs vaig marxar a viure dos anys a Àustria, en aquest temps vaig treballar en dues escoles fent de suport, en una d'elles era una escola amb nens amb problemes familiars i no podien estar a casa amb els pares i llavors vivien allà i les classes eren molt reduïdes i jo ajudava perquè hi havia moltes dificultats d'aprenentatge i vaig aprendre molt de la mestra perquè no feia una classe normal sinó que cada nen tenia un programa diferent i jo ajudava i, sobretot, em vaig centrar en uns nens que eran d'educació primària i que tenien hiperactivitat i dèficit d'atenció. El següent any, pel tema de l'idioma, va ser tot un repte perquè no tenia el nivell suficient d'alemany i era com que m'havia de preparar les classes prèviament i era molt d'enrenou i vaig comentar a l'empresa si podia baixar de nivell i vaig passar a infantil, també de suport amb els nens. Quan va acabar el curs vaig tornar a Catalunya i em vaig presentar a les oposicions per educació primària, havent cursat diferents cursos de formació docent (plàstica, literatura, etc.) i títols d'idiomes (C1 d'anglès, B2 d'alemany, etc.), per obtenir perfils i tenir més punts dins la borsa

i em van trucar d'un centre, vaig començar fent la tutoria de 5è, l'any següent a 6è, ja ocupant-me de més assignatures i el vaig gaudir més perquè em sentia més meu el grup.

2. Què és el que et motivava quan vas començar a dedicar-t'hi?

El que em motivava quan vaig començar, sembla molt típic i molt somiatruïtes, però jo volia canviar una mica l'educació. Nosaltres fem una carrera i ensenyen moltes coses didàctiques i molt xules, llavors estava molt motivada en poder canviar les escoles perquè jo sabia que moltes i, sobretot on havia anat de pràctiques, eren molt tradicionals i estava una mica en contra, perquè com que a la universitat ens havien explicat molt bé les noves metodologies i tenia ganes de canviar l'educació era això el que em motivava: poder fer les coses d'una altra manera, ajudar els infants a desenvolupar-se, etc. Perquè a mi sempre m'ha agradat estar amb nens, m'aporten molta alegria i cansament també, però molta alegria i molta tendresa i a mi m'emociona veure quan un nen aprèn, sempre m'ha emocionat i volia canviar l'educació i aportar una mica els meus valors, a la societat perquè veia com estava canviant el món i com eren les coses abans i com són ara i com actua la gent, de vegades, i volia aportar una miqueta de mi als infants i intentar influenciar-los i portar-los per un bon camí. Era com la meva missió de fer un bé per la societat. Sembla molt típic, però això era el que a mi em motivava quan vaig començar. Canviar l'educació, fer coses més divertides, portar a terme projectes, etc. Tot allò que ens deien, aprenentatge significatiu, coses que abans no es feien i, a més a més, intentar canviar una miqueta els infants, aportar valors, sobre el canvi climàtic, sobre la societat, ajudar-los, etc.

3. I és el que et segueix motivant més actualment, o hi ha algun factor que ha passat per davant?

Actualment, em segueix motivant el que em motivava quan vaig començar. A veure, tampoc porto tants anys, potser és aquest el motiu. A mi el tema vacances, el tema diners mai ha sigut un factor que em cridés l'atenció, perquè diners, tenim un sou ben normal que avui dia és classe mitjana i avui no és tant perquè avui en dia està tot molt car, conec amics i amigues que treballen en altres sectors i guanyen molt més diners. A més a més, la nostra feina és una feina que no et permet anar més enllà, que no pots créixer econòmicament perquè si tu ets profe potser et paguen trenta o cinquanta euros més per tants anys treballats, però mai et faràs ric, i si ets director sí que guanyes més diners, però al final acabes deixant la feina de docència perquè t'has de dedicar més a l'administració i, per tant, acabes amb la mateixa posició. Per tant ni l'econòmic ni tampoc les vacances, perquè les vacances si que són moltes però són molt necessàries perquè acabes molt tocat psicològicament. Mai m'ha cridat l'atenció això, sinó el que t'he explicat abans, aportar una nova mirada a l'educació, estar amb els infants, el seu contacte, ajudar-los a créixer a entendre les coses, a relacionar-se bé, i instaurar valors socials que penso que a vegades manquen en la nostra societat i per intentar que el

món vagi millor i encara em segeix motivant això, però sí que és veritat que a vegades me n'adono que el que era tant bonic de “canviarem l'educació” no és tan real com ens ho han pintat a la universitat i que hi han coses que són molt maques, però quan estàs en una aula amb tants nens i nenes costen portar-les a terme i no és perquè no en sàpiga, sinó perquè al final l'administració i tota la societat és com que ens demanen tantes coses a nosaltres que jo si podria fer projectes que surtin dels nens molt significatius, situacions d'aprenentatge molt xules, però clar em puc estar un curs per una situació d'aprenentatge, però després tinc un currículum darrere, una direcció darrere, unes coses darrere, unes proves de competències bàsiques que els nens han d'assolir, que potser siestic jo aquí fent projectes, penso que no arriben. Llavors és com que hem de fer massa coses en molt poc temps i sí podria estar jo fent l'accentuació amb mil jocs, amb mil no sé què i no sé quantos, però al final he de mirar i he de ser pràctica i hi ha moltes coses que no puc fer i llavors en aquest sentit això de les noves metodologies està molt bé, però sí que és veritat que el que jo abans he dit que estava súper en contra de la manera tradicional, ara, mirant com treballo, penso que ha d'haver-hi una mica de tot i que també està bé fer coses tradicionals, fer coses innovadores i fins i tot els nens a vegades necessiten una mica això que a vegades l'educació tant lliure està super i tan autònoma, però els nens també necessiten una miqueta de fer coses sistemàtiques, perquè al final el nostre dia a dia et demanen quan vas a una feina o necessites una nota, fer una cosa concreta i també s'han, per tant, d'acostumar a això. Per tant, em motiva el mateix, però sí que és veritat que he canviat una miqueta la meva visió i en quant als valors que jo també tenia una esperança molt gran, també m'he adonat que és molt difícil perquè tots som persones, tots pensem igual i també l'educació a casa és molt diferent i fins i tot les famílies poden pensar coses diferents a les teves. Llavors hi ha coses que tu creus molt, però la família no, llavors tu intentes educar entre el diàleg no sé què no sé quantos, però potser la família a casa té un altre diàleg o fins i tot a tu t'està dient el que tu dius doncs no, i llavors aquí és complicat perquè és com que veus que tu intentes fer una cosa, però no sempre és possible i al final t'adones que sí que tens influència en els infants, però que al final són els seus pares els que els eduquen i l'educació ve de casa. Per tant, tu pots intentar molt, però hi ha coses que no pots canviar.

4. Penses que els mestres estan ben tractats, a nivell social?

No penso que estiguem mal tractats, no em sento mal tractada, la veritat, però sí que penso que abans hi havia més reconeixement, lo típic, abans el que deia el profe era el que valia, si el profe deia que t'has portat malament o que s'ha de fer els deures o no sé què ningú es posava en contra teu. Oi que quan tu vas al metge o vas al dentista i et diuen “necessites fer-te això” tu t'ho creus i si el que diu el metge és el que val perquè ha estudiat d'això i en sap i tu et refies i prens els medicaments que ells et recepten? Doncs jo m'he trobat que ara pots dir molt però... Hi ha gent que sí, però quan dic gent dic famílies que segueixen i estan molt agraïts de la teva ajuda i treballen

conjuntament amb tu, però hi ha altres famílies que pensen diferent i que creuen que el teu punt de vista no és vàlid i en certa manera menyspreen una mica la teva feina o les teves decisions o les teves maneres de fer i les posen en dubte i ho veig cada dia a l'escola. Jo abans pensava "soc jo perquè sóc jove", que també, he de dir que he vist diferència en aquests tres anys, perquè vaig començar jove al cole doncs clar era com un blanc fàcil, les famílies pensaven "a veure aquesta de què anirà". També quan comences tutoria nova se't fa una mica un món. Ara que tinc una mica més d'experiència aquestes situacions no les veig iguals, però sí que veig que coses que em passen a mi els passen a tothom, per tant, penso que el factor edat una mica sí que influeix, perquè sempre hi ha la típica família que si ets molt jove potser no confia, però també he vist l'altra cara de què ets joventeta i confia que ets molt treballadora, el nen està superencantat amb tu i que confien plenament en tu. Al final hi ha una mica de tot i al final es tracta de ser professional i que així ho vegin les famílies, però sí que veig i no només a mi sinó a d'altres companys i companyes, que hi ha famílies que posen molt en dubte la nostra feina i que en intenten dir molt el que hem de fer i quan tu dius algun consell o alguna cosa doncs ells tenen un altre punt de vista i és el que ells diuen, per tant, en aquest sentit sí que crec que a nivell social el nostre prestigi ha baixat molt a part que sempre hi ha els típics comentaris que treballem poc, que guanyem molts diners, que tenim moltes vacances i jo crec que això era cert abans, potser, però penso que ara no és així perquè crec que treballo molt. De fet, he arribat a casa fa poc perquè hem estat corregint i el cap de setmana treballo. Les vacances són necessàries perquè si no acabem bojós i cobrar molt tampoc. Penso que són mites que, potser, en un passat podrien ser, però que ara no ho són, perquè també abans es treballava amb llibres i potser sincerament no és el mateix programar demà farem la pàgina vint-i-cinc i la pàgina vint-i-sis i quaderns que ja tens fets i llibres, que no ara que inventa't un projecte, que si ara fem racons de llengua, que si ara per medi faig unes estacions per treballar els egipcis perquè ho has de fer tot més dinàmic perquè sinó clar, no et posis a llegir una lectura i fer uns exercicis, que es pot fer, però has de variar. Llavors hi ha com aquests estereotips i el que també passa és que ara la gent pensa que està molt informada perquè hi ha molta informació i llegeixen per internet i hi ha famílies que es pensen que saben més que tu, però suposo que sempre ha passat això, però crec que ara es nota més i ho veig perquè molts pares envien molts emails a companys i companyes i ho comentem molt sovint i és esgotador perquè ja tenim suficient amb la nostra feina com per haver de donar explicacions i, a vegades, hi ha famílies que et tracten com un enemic, quan la nostra feina és ajudar als seus fills i passen moltes hores i, a més a més, estimem aquests infants. Jo estimo als alumnes, vull el millor per ells, no els vull fer la vida impossible, vull el millor per ells, llavors és complicat i llavors al final he hagut de dir en una reunió "si jo al teu fill l'adoro, és que és el meu alumne, el tinc cada dia, jo vull el millor, quina pena que no compartiu aquesta visió o que dubteu", suposo que

sempre hi ha hagut coses, però penso que ara més i no sé com serà en un futur, però la veritat és que esgota mentalment.

5. I a nivell institucional/administratiu?

A nivell institucional administratiu penso que no estem ben tractats, estem mal tractats perquè cada vegada ens demanen més a nosaltres, el currículum canvia cada quatre anys perquè quan hi ha uns nous polítics sempre ho canvien i quan has acabat de fer una cosa ja n'has de fer una altra. Jo recordo quan vaig començar a l'escola on estic ara, que aquest és el meu tercer any, i estàvem fent quasi els indicadors d'avaluació no sé que no sé quantos i l'any passat ja va canviar i ara hem de tornar a canviar. Llavors tota la feina que vam fer fa dos cursos no ha servit per res, és tota l'estona anar actualitzant-se que és veritat que s'ha d'anar actualitzant però d'un any per l'altre, de veritat? Vull dir, què hi ha la certesa científica que això funciona i que s'ha de fer de veritat així? No sé, penso que la burocràcia és molt gran. Jo a vegades amb tantes coses que he de fer de paperassa tinc el temps mínim per fer les classes, a vegades no tinc temps de preparar-les com a mi m'agradaria perquè també trebalem molt, vull dir, són moltes hores amb els infants, no tenim moltes hores de preparació. Abans teníem una hora i ara en tenim dues, però clar a la meua escola per logística d'horaris m'han posat una hora i mitja a la tarda i un pati, perdona, però entre que vas al lavabo i o hi ha hagut un conflicte i no sé quantos no l'aprofites, no es nota i és com que en demanen molt, molta burocràcia... A vegades penso que estic perdent com el treball bonic que és estar amb els infants i fer coses xules, però perquè estic més preocupada per fer burocràcia i penso que no ens tracten tampoc bé perquè penso que ens donen la responsabilitat de fer moltes coses. Per exemple, que ara a Catalunya no es parla tant català com abans és que són els mestres, o fes cursos per fomentar el català, que això ho vaig fer perquè és veritat que no es parla, però tampoc penso que sigui per culpa nostra, però el que no m'agrada és que ens diguin ara que els mestres han de tenir el C2 perquè és com que ens donen la culpa. És com dient que nosaltres no sabem prou català i els infants tampoc i no és així. Estem en una societat globalitzada i en aquesta societat hi ha idiomes que queden més fluixos que d'altres i ho dic per experiència personal, perquè la meua parella és d'Àustria i allà parlen un dialecte de l'alemany i ell ho veu que els joves no parlen en aquest dialecte, molts d'ells parlen l'alemany estàndard i a més a més inclouen moltes paraules en anglès dins del seu llenguatge, com nosaltres que també ho fem. Doncs aquí ens està passant amb el català. No dic que s'estigui perdent, fem molts esforços i espero que no es perdi perquè és riquesa lingüística, però és que això no és culpa dels mestres, és culpa de la globalització, dels mitjans de comunicació i a molts llocs està passant això i no només aquí i sembla que sigui perquè els mestres no sàpiguen català o no el parlin a les escoles i sí que en parlem. O l'anglès no va bé, culpa dels mestres, o els informes PISA a Alemanya ha anat fatal de mates, també és culpa dels mestres, ara s'han de formar. Potser és que la societat ha canviat i no tenen la mateixa atenció o que no són les

mateixes necessitats... A vegades busco el motiu i no sé trobar la resposta, però sí noto que ens posen molta pressió i que ens responsabilitzen de moltes coses. L'educació sexual, hem de parlar, estic d'acord, però que no ens culpin que si hi ha agressions o malalties sexuals és culpa de l'escola, o el bullying, culpa del cole, però aquests nens tenen una família, com l'han educat? Estem fent moltes coses i alguna cosa se'ns pot passar, però fem tot el possible per abolir aquestes situacions i sí, potser hi ha escoles o mestres que es poden equivocar i potser no ho gestionen bé i poden tenir part de culpa de com ho han gestionat, però nosaltres no fomentem això. Per tant crec que se'ns responsabilitza de moltes coses i ho solucionem fent mil cursos, demanant encara més burocràcia i, a més a més, mediàticament als telenotícies i als mitjans d'informació surten les típiques notícies dient "és que els mestres no tenen el títol X". Crec que no ens tracten com ens haurien de tractar, al final som els seus treballadors i som una peça molt important i molta gent del gremi està molt cremada amb la situació i sempre s'han queixat els mestres del currículum, però ara s'afegeixen moltes coses més i la sensació és de no arribar a tot, poques hores i poc cuidats. Necessitem més personal a les aules o alguna hora més lliure per poder preparar totes aquestes coses que ens demaneu.

6. La motivació és un factor clau en el procés d'aprenentatge dels alumnes. Tens algun truc o estratègia per motivar-los? Quins/Quines? De tot això, què és el que et funciona millor?

Per mi és una afirmació que la motivació és un factor clau i quants alumnes a la primària no treuen bones notes o tenen dificultats i han estudiat alguna cosa sense que els acabi d'agradar, però després es fan grans i troben la seva passió, ja sigui una carrera o un grau i ho fan superbé i són molt bons professionals i en saben moltíssim. A mi, per exemple, no se'm donava massa bé l'anglès, però després vaig trobar la meua motivació que era que volia viatjar i me'n vaig sortir.

Trucs, penso que quan són petits és més fàcil, són més innocents i mitjançant cançonetes, històries, titelles, algun personatge que tu inventis pots fer moltes coses. Per exemple, lectoescriptura, pots explicar un conte d'una fada i un dia dius que hem rebut una carta de la fada i els nens s'ho creuen i tots estan motivadíssims escrivint cartes a la fada, o amb l'anglès, jo tenia un titella que es deia lion John, doncs tots estaven motivats i els agradava parlar amb ell. Quan són més grans crec que costa més. També penso que és degut a la tecnologia. Ells estan acostumats a jocs amb molts colors que canvien de pantalla cada cinc segons, ara estan acostumats a mirar un vídeo de trenta segons i si no els agrada passen i van al següent. La societat d'avui en dia ens demana una atenció de trenta segons i aleshores, si el que els expliques no els agrada no t'escoltaran. Explicacions curtes, intentar ser graciós, que també funciona, intentar cridar la seva atenció i al dia a dia donar un espai a cadascun d'ells a l'aula i que es sentin més a gust. I amb els nanos grans també funcionen els jocs, però sempre amb límits i els treballs en grup també els agraden, investigacions, reptes. A la meua classe ara estem fent l'edat antiga i mitjana. Hem investigat, però a més a més farem una obra de

teatre i convidarem els fillols i filloles de lectura i per ells és un factor de motivació i s'ho prenen molt seriosament. És sempre intentar promoure un aprenentatge significatiu i proper. Una altra cosa que els ha motivat aquest curs ha sigut que a lectoescriptura hem llegit fragments del llibre “Contes per telèfon”, doncs ara nosaltres estem fent contes per videotrucades i al ser una cosa propera a ells estan molt motivats escrivint contes. Sempre que el producte final sigui significatiu i que vegin que el que fan és per alguna cosa.

Els infants han de sentir que estàs allà per tot, has de saber la seva història i que t'interesses per ells i elles. Al final acaben tenint una responsabilitat afectiva amb tu perquè has creat una relació de confiança i de responsabilitat. La relació amb l'infant és molt important.

7. Fins a quin punt creus que la motivació de l'alumnat depèn del mestre?

Sempre hi ha factors més intrínsecs i menys intrínsecs de la persona i també podem fer que els factors exteriors facin canviar les situacions intrínseques i hi ha factors que no podem controlar com ambientals o familiars. Per exemple, jo tinc un nen que viu una situació molt complicada, té una separació de la mare i aquest nen està desmotivats, però no és perquè no li agradi estudiar, és perquè la seva situació personal no li permet i com a mestre el pots recolzar, però duu una motxilla molt gran i, aleshores, hi ha moltes coses que tu no pots controlar, però sí que crec que el mestre pot fer molt, sobretot quan són petits, ja quan són més grans és més complicat amb l'adolescència, tot i que crec que també es pot i crec que la millor manera és arribar als infants, conèixer-los, conèixer la seva història, escoltar-los i que ells sàpiguen que ets allà, en les bones i en les dolentes i que estàs pendent. Crear una relació afectiva favorable i de responsabilitat, tant tu cap a ell o ella i cap a tu, perquè ells veuen que tu ets allà cada dia per ells. Jo crec que la relació amb l'infant fa molt i en aquest cas crec que sí, un mestre pot ajudar molt amb la relació personal i ho veus en assignatures en què fan poques hores que el comportament moltes vegades no és el mateix que amb el tutor o tutora, perquè no ha pogut tenir el mateix temps per conèixer-los i dedicar-se als nens. Crec que una bona manera de motivar-los és acostant-te al seu llenguatge i fer una mica de broma, una cosa que és bastant avorrida intentar fer-la més divertida.

8. Quin consell donaries, a algú que comença, per motivar els alumnes? I per mantenir-se motivat?

Per motivar els alumnes tot i que em repeteixi, és fer coses properes. No tot serà súper xulo perquè no tindràs temps de preparar-te mega-classes. Un projecte que els permet fer treball en grup, tenen més llibertat, que té un producte final, els motiva. Però no tot ho pot ser i aleshores és crear un bon clima a l'aula, un toc d'humor, molta retroacció positiva, no comparar-los, però quan fan les coses bé s'ha de dir i quan un nen amb dificultats fa les coses bé s'ha de dir davant de tots i que es senti reconegut, perquè aquest nen tindrà més ganes de superar-se. Per tant, fer propostes divertides i

significatives, perquè es pot ensenyar els egipcis fent una lectura o bé creant uns tallers o racons per grups i superar reptes per saber coses dels egipcis.

Per mantenir-te motivat el principal és que t'agradi la feina, però també et cansaràs de coses, de la burocràcia, de tota la feinada que tens quan arribes a casa, del que has de fer en poc temps, de famílies que et contestin malament, d'infants que no et responguin, de baralles... Hi ha coses que poden desmotivar-te, però crec que s'ha de tenir sempre present el perquè volies ser mestre i quedar-te amb les coses senzilles del dia a dia, veient com un infant aprèn o com et somriu després d'un cap de setmana, o quan et fan una noteta, són coses que t'omplen i et motiven. Quan tens moments de pressió i estàs atabalat, s'ha de parar, mirar els infants i riure una mica amb ells i et fan veure les coses d'una altra manera i alegren el dia. Una cosa que crec que també és important és no voler fer-ho tot perfecte a la primera, treballem moltes hores i prioritzem la feina i el que hem de buscar és un equilibri i si es troba aquest equilibri tot va sol i ja et motives. Una altra cosa que penso que pot mantenir motivat és passat uns anys en una mateixa escola, fer un canvi de centre i veure una altra manera de treballar, aprendre coses noves i conèixer nous companys i companyes, o fer formacions que t'interessin i et permetin créixer.